

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 19. (79.) évf.

11. szám. 2009 november

Ára: 1,50 lej

A jövő két arca

November tele van barnuló avarral, deresedő sárral, gesztenyével, aranyszín sütőtökkel – ha jobban tesszik: döbleccel – szőlővel, téli előkészületekkel. November: Dávid Ferenc halál-évfordulója és advent előszele, téli szabadságolás és ünneplés tervei, csírázó szilveszterezési vagy síelési elképzelések; Márton, Jolán, Erzsébet, András (Ilka és Leonárd – hogy egzotikusak is legyenek a „mustrában”). November is gazdag hónap, csak éppen szem kell hozzá.

Mi mégis november 2-ának, halottak napjának margójára kínálunk az elmúlással megbékéltető, tényét higgadtan és derűsen elfogadtatni próbáló írást. Még csak nem is olvasható az unitárius falinaptáron ez a két szó: *halottak napja* – és csupán egy jól megválasztott bibliai idézet utal e múltba, jövőbe, magunkba néző pillanatra. „Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg, mostantól fogva, mert megnyugszanak fáradozásaitól” (Jel 14,13). Ferenczi

Enikő nem annyira efféle bibliás nézőpontból közelít a halálhoz, inkább kórházlelkészi teendőinek sajátos hangulatából indulva, meg persze szakirodalmi oszlopokra építve. „Tudományos ismeretterjesztő” írását – úgy véljük – leginkább az „egyenes adásban”, a való életben meggyújtott gyertyák, a szerettekre, megbecsültekre vagy akár ismeretlenekre való rá gondolások, az Isten országának végső megtapasztalásáért „felszálló” fohászok ellenpontozzák, a megállapodott harmóniáig eljutva.

Ne gondoljuk, hogy a vidékeket átívelő, szent szeretettel előkészített halottaknapi „zarándoklatok” világszerte úgy zajlanak, ahogy nálunk! Erdélyben a szülőkre, nagyszülőkre, testvérekre, gyermekekre, rokonokra, barátokra való halottaknapi emlékezésnek ez a kultikus dimenziója e tájakra nagyonis jellemző vonás, még ha nem is transzilvanikum. Ezért örködnünk felette, otthonos hagyományunkként megóvnunk talán még kötelességünk is.

Előző számunkban előrejeleztük (e lapszámunkban pedig beteljesítettük) a székelykeresztúri új gyüle-

A tartalomból:

3 „És ámulok, hogy elmulok”

7 Elég a nevünk?

9 Házavatás Székelykeresztúron

11 Lelkészcsaládok találkozója

17 A hippikre emlékezve

kezeti ház avatásának részletesebb hírül adását. A többi erdélyi történelmi felekezeti tanulmányi és lelkigyakorlatos közösségi házai, diakóniai és képzési központjai mellett, úgy érezzük, az Unitárius Egyház is e sorba illő intézménnyel gyarapodott. Úgy véljük, az Olvasók nevében is sok sikert, hosszú életet és sokakat megérintő programokat kívánhatunk a ház megalkotóinak és működtetőinek!

U. K.

Készület – mire is?

Hát itt van, a küszöbünk előtt áll, ajtónkon kopogtat, bebocsáttatást kér karácsony. Szemünkben az adventi gyertyák parányi lángocskái táncolnak; ezek az apró fények s az őket ápoló apróságok hétről hétre felcsendülő éneke és versmondása ragyogja be karácsony felé vezető utunkat. Istenem, milyen vegyes érzelmekkel várjuk az ünnepet, s milyen kevés idő maradt méltó fogadására! Olyan gyorsan tovaszállt ez az esztendő is, s repül, tovarepül immár advent is. Vajon az utolsó óra utolsó perceiben lehet-e úgy készülődni, hogy a várva-várt vendég ne elnyűtt arccal, kiegészített életeket, a napi munkába belefásult családokat találjon? Lesz-e egyáltalán karácsony Kolozsváron? Emberi időszámítás szerint lesz. Különben nem úszna a város fényárban, és nem csordogálna megállíthatatlanul a főutcákon a könnyűzenével hígított kolinda. A hideg, giccsé merevedő fényzuhatag, a végeláthatatlan forgalmi dugók, a nagyáruházak zsúfoltsága mint megannyi felkiáltójel arra figyelmeztet, hogy közeleg karácsony; azaz nem is karácsony, hanem valami más, valami név nélküli, örült költekezésre bíró, mindenkit megboldondító, az elköltött pénz függvényében élvezhető globális hajcihő.

Az egyik igen népszerű magyar kereskedelmi rádió adásideje során többször is bejátszott reklám a téli ünnepek fontosságáról gyözködte a rádióhallgatókat. Téli ünnepek? Hát ez miféle tréfa, kérdezhethetnénk, ha nem lenne létünkben és gyökereinkben érintő, halálosan komoly a kérdés. Mert tény: *téli ünneppé* zsugorították adventünket, *Advent a Hargitán* – ugyan Lajos, találj ki valami jobbat – sulykolja fülünkbe a bűvös hangdoboz, legyen mondjuk... advent Bécsben! Utazzon velünk stb. stb. Az egyenruhába öltöztetett télapók, s az anyóka-kortól még messzire álló tél-tündérek a tévé képernyőjéről is azt szuggerálják: nincs már helye a karácsonynak, trónjáról végképp leta-

szította a Téli Ünnepek névtelen, de pénzéhes császára. Ebben a hagyományos karácsonynak kedvezőtlen milióban, advent utolsó vasárnapján, mégis megkísérlem visszaszerezni az elorozott ünnep méltóságát.

A Jézus születése előtti nyolcadik században élt egy Mikeás nevű, egyszerű földműves Móresetben, egy Jeruzsálemtől kb. 40 km-re fekvő poros kis faluban. Akkor sem volt könnyű az élet, a világhatalmak kénye-kedvének kiszolgáltatott Izrael sorozatos politikai balsikerei miatt elveszítette függetlenségét, idegenek telepedtek az országba, az őslakók egy részét fogságba hurcolták, az otthon maradtakat az asszimiláció réme kísertette. Mikeás nem ártotta magát a napi politikai eseményekbe, nem tartozott az entellektüel elithez, nem is akarta megtagadni paraszti származását. Gyanakvással és bírálattal szemlélte a városi életmódot, látta az *írástudók árulását*, tanúja volt számtalan igazságtalanságnak, megvesztegetésnek, bőrén tapasztalta, hogy a szegényeket kisemmizik, elnyomják. Egész életében azért küzdött, hogy Izraelben újra felfedezzék a hagyományos értékeket. Bírálta honfitársait, leleplezte gátlástalanságaikat, megvetette a pénzsóvár papokat – de mást is tett. Ébren tartotta a reményt! Nyomorúságban és szegénységben, egy minden rétegében korrumpált társadalomban Mikeás arról profétált, hogy van megújulás, van kiút a zsákutcából, ez pedig az Istennel való viszony rendezése.

A világgazdasági és erkölcsi válság fogságában, politikai és egzisztenciális létbizonytalanságban, a globalizáció mindent felszippanzó és egyneműsítő világában Mikeás profétával hirdetem magam is, hogy változást Betlehemből várhatunk. *Té, Efrata Betlehemje kicsiny vagy...* Ezzel a sorral kezdődik a profécia, és akaratlanul is a politikai diskurzusokban fel-felbukkanó *merjünk kicsik lenni* kijelentés jut eszünkbe. Is-

ten tervében azonban a kicsinyből, a jelentéktelenből is lehet értéket és életeket formáló nagyság. Efrata Betlehemje Jeruzsálem városához viszonyítva valóban kicsi, jelentéktelen településnek számított. Olyan ez, mintha ma azt mondanám: a Mezőség Szabédja, Pusztakamarása vagy Válaszútja. A világhatalmak színpadán jelentéktelen települések, de nemzettudatunkban egy-egy nagy név kapcsolódik mindenik településhez. Az Efrata jelentése: 'termékeny vidék, termékenységg'. Ahol a vidék termékeny, ott áldás van, ott mindent megterem a föld, ott önálló gondolkodásra képes az elme. Termékeny vidék az, ahol a lakosok egymásnak köszönnek, ahol együtt járnak színházba és operába, ahol nem állnak üresen a templomok, ahol asztalukat és ágyukat megosztják a házas-társak, termékeny vidék az, ahol a gyermekzsivaj tölti be a családokat és az iskolákat. De terméketlen az a vidék, ahol félkész vagy fagyasztott háromperces egyenkoszton tartják a lakosokat, terméketlen az a vidék, ahol a napi beszélgetések kizárólag a műsoron levő szappanopera hőseiről folynak, terméketlen az a vidék, ahol a családi házbán a tévé és számítógép az oltár, terméketlen az a vidék, ahol csak nagy ünnepeken járnak el a templomba.

Ne féljünk termékeny vidékké lenni, ne féljünk megőrizni értékeinket, ne restelljük származásunkat, múltunkat, hiszen a hatalmasoknak jelentéktelen helyek számunkra a szentség erejével! Mert biztosan szép Bécsben az advent, de ezerszer szebb a Kis Romlás és Nagy Romlás között fekvő kicsi boronaházban az *Advent a Hargitán!*

Betlehem – milyen csodálatos muzsikája van ennek a névnek, karácsonyi csilingelés, gyermekkacagás, boldog önfeledt örömszimfónia. *Betlehem – kenyérháza*; a terméketlen júdeai pusztában Betlehem környéke gazdag és termékeny volt, ezért is nevezték Bét-Láhámának, 'a kenyér házának'. Emlékezzünk csak vissza, hánszor

folytatás a 6. oldalon
Kovács Sándor

„És ámulok, hogy elmulok”

A halálfélelemtől a cselekvő szabadságig

„És ámulok, hogy elmulok” – írta József Attila négy szóba sűrítve évezredek megválaszolatlan kérdéseit.

Állítólag négy éves korunkban kezdünk először foglalkozni a halál kérdésével, és a kapott válaszokat egy életre őrizzük. „Mi lesz velünk, ha meghalunk?” „De, Anya, te is meghalsz?” És nem csak a szavakba szépitett válaszokra emlékszünk! Erősebben őrizzük a tétova vagy témát kerülő szülői magatartásokat, a felnőttek bizonytalanokodását – amitől mi is félni kezdtünk.

Azóta sok idő telt el. Ma már saját válaszainkon töprengünk, ha nem is rendszeresen, de ilyenkor novemberben az ősz valahogy közelebb hozza. Olyan, mint egy temetés, ami nagyon megérint.

Az elszemélytelenedő halál

Hitem szerint személyiségfejlődésünk része kell hogy legyen az, hogy időközönként tudatosítjuk magunkban az elmúlás kikerülhetetlenségét. És hiszem, hogy erre készülni kell, kortól függetlenül, megtörni félelmetessége fullánkját, eljutni arra a szintre, hogy tudatosan és értékét becsülve éljük meg életünk minden pillanatát, szerelemmel és rajongással, harmóniában Istennel, aki mindig velünk van és lesz!

„A legtöbb nyugati ember még csak gondolni sem hajlandó a halálra, el sem tudja képzelni, hogy a halál gondolatával együtt is lehet élni, hogy tudatosan és békésen lehet várni a napot, amelyen elérkezik” – mondja Marie de Hennezel. Ma már nagyon sok könyv ír erről, sokfelől érkezik a jelzés, hogy beszélni kellene róla.

Kórházlelkészként szinte naponta találkozom haldoklókkal, akiknek leginkább az fáj, hogy nem tudnak búcsút venni *hárító* hozzátartozóiktól. És megkeseredett haldoklók valának arról, hogy elmentek minden mellett, ami lényeges volt. De mikor is kellene elkezdenni? Most, ebben a percben, amikor november minden pillanata a magunk halandóságára is figyelmeztet, s az őszi elmúlással azo-

nosulva érezzük mulandóságunkat, de ott a megnyugtató tudat is, hogy van folytatás.

A kórházakban nap mint nap halnak meg emberek. Minden „jól meghatározott rend” szerint működik. Az egészségügyben minden tervszerű, rutinos, fertőtlenítőszagú és mélységesen embertelen. „Elvesztettük a haldoklás rítusait, a halál méltóságát, a gyász tiszteletét. Temetéseink sablonosak, temetőink betondzsungelek” – mondja Pilling János. Ez lenne a modern kor válsága? Heidegger filozófiája világít rá leginkább arra, hogyan illeszkedik ebbe a válságba a halál elszemélytelenedése, dehumanizálódása. Az emberek jelentős részének nincs konkrét célja, szétforgácsolódnak a köznapi teendők sokaságában. Így lehet leginkább eggyé válni a tömeggel, eltűnni, feloldódni, *személyiséget és hivatottságot* megsemmisíteni, kiszállni Isten tenyeréből. Az elidegenedett társadalmiság megtestesítője a *Valaki*, a tárgyiasult *mindenki*, s éppen ezért a lényegileg *senki*. Személyében feloldódik, megszűnik az emberi személyiség. A *Valaki* halálával szembesülünk nap mint nap, látjuk, hogy mások meghalnak – de mi továbbra is élünk. Ez a 21. század emberének önmegcsalása, a hit, hogy a halál távoli, idegen, csak másokat fenyeget. Ezt pedig a média csak erősíti. Így nem kell szembenéznünk magunkkal és halálunkkal.

A természetes halálfélelem

A halál tudomásul-nem-vételének oka a halál *tabu* jellege és a *halálfélelem*. De tévedés azt hinni, hogy csak a modern ember tette tabuvá a halált. A halálfélelemmel pedig a magatartáskutatók viszonylag későn kezdtek foglalkozni.

Wittkowski különbséget tesz a halálfélelem és a meghalástól való félelem, valamint a saját haláltól és a mások halálától való félelem között. A saját haláltól való félelem a végességet, a tervezett célok ellehetetlenülését jelenti. A mások halála miatt érzett

félelemben egyaránt szerepet játszik a veszteség felett érzett depresszió és a halottól, holttesttől való, Freud által leírt félelem, illetve irtózás. Bromberg és Schilder vizsgálata szerint az embereknek általában 50%-a foglalkozik gondolatban a halál kérdésével, s általában ez is valamilyen aktuális eseményhez kapcsolódik. Egyes feltevések szerint a vallásosság bizonyos védelmező tényezőt jelenthet a halálfélelemmel szemben, felmérések összegző értékelése azonban nem igazolta ezt. S ebben az összefüggésben ki kell emelnünk a betegségek-től való rettegést. Levine vizsgálatai nyomán azt tudhatjuk meg, hogy az emberek elsősorban olyan betegségek-től félnak, amelyek valóban reális veszélyt jelenthetnek számukra.

Az emberi lélek a pszichikus egyensúly felbomlását jelentő, vélt vagy valós veszéllyel szemben az ún. pszichés *védekező mechanizmusok* rendszerével fedezi magát. E mechanizmusok egyik leghatékonyabb aktivizálója a halálfélelem. A halálfélelem vizsgálatánál négyféle elhárító mechanizmusról beszélünk.

Az *elfojtás* normál pszichés jelenség. Például nagy halálfélelmet mutató egyetemi hallgatók nagyobb arányban számoltak be kellemetlen, halál tematikájú álmokról, mint, akik a „középmezőnyben” voltak. Akut, súlyos halálközeli betegségben levőket vizsgálva 87% vallotta, hogy soha sem gondolt a halálra. (Feifel az idős emberek fokozott vallásosságát is pszichés védekező mechanizmusként fogja fel.)

A másik tipikus elhárító mechanizmus a *negáció*, a tagadás. Kübler-Ross tanatológiai felfogása a meghalás pszichodinamikájában az egyik kötelező jelenségnek a negációt tartja.

Racionalizálás: Feifel idősök otthonában gyakori jelenségnek találta a meghalásnak természetes, törvényszerű folyamatként való elfogadását, ami szerinte a túlvilági élet kezdetének hitével párosulva viszont a racionalizálás kategóriájába sorolható.

Nemegyszer találunk a halálfélelemnek egy hozzátartozóra történő kivetítésével, a *projekcióval*, vagy pedig saját halálfélelemnek más közeli személyre vonatkozó átalakításával.

folytatás a 4. oldalon

Ferenczi Enikő

„És ámulok, hogy elmulok”

folytatás a 3. oldalról

A mulandóságtudat szabaddá tesz

Az ember az egyetlen élőlény, aki képes tudatosítani saját mulandóságát. Hogy vezethet ez ki az elszemélytelenedésből? A halál olyan „határsituáció” (Heidegger), amelyben rendkívüli pszichikai feszültségek összpontosulnak. Ebben benne rejlik az a lehetőség, hogy az egyén valamennyi pozitív személyiségjegye megnyilvánulhasson, és így felülemelkedjék a mindennapiságon. Közismert, hogy halálos fenyegetettségben hétköznapi emberek hőssé váltak. A halál tudata a mindennapi életben is képes arra, hogy a hétköznapiak fölé emelve lehetővé tegye az emberhez méltó, autentikus lét megvalósítását. Ennek az eszmerendszernek az alapja az élet és halál egysége, egymásnak értéket és értelmet kölcsönző összefonódása. A halál az emberi méltóságot biztosítja nekünk, s a legtöbbet: a szabadságot. Eszerint a mulandóság tudata azáltal nemesít, hogy létünk minden pillanatát minél intenzívebben éljük át. A szabadságot tudatosítja bennünk, hogy minden élethelyzetben választhassuk a tartalmas megélést.

Hogyan vezethet a haláltudat a szabadsághoz? Montaigne szerint „gondolatban felkészülni a halálra annyit jelent, mint felkészülni a szabadságra: aki megtanult meghalni, azt többé nem nyomasztja semmiféle szolgaság.” Vagy ahogy Kunt Ernő mondja: „A halál tudata és megértése ahhoz szükséges, hogy az örök, a végtelen váljék bennünk tudatossá.”

Fény az alagút végén

Mi történik velünk, ha meghalunk? Végleges megsemmisülés-e, vagy létünk valamilyen formában folytatódik? Mit jelent meghalni? – Előbb-utóbb mindannyian feltesszük e kérdéseket. És nem tudjuk a pontos választ. A halál mindenhez hasonlít, de nem azonos semmivel sem” – olvashatjuk a *Gilgames* eposzban.

Sokat segítenek nekünk a halálközeli élményről beszámoló könyvek, amelyek egyébként is nagy népszerűségnek örvendenek. A Tibeti Halottak Könyvét (amelyet a 8. században jegyezték le, de szájhagyomány útján

már évszázadokkal azelőtt is terjedt) nem csupán haldoklóknak, hanem a halottaknak is felolvasták azzal a meggyőződéssel, hogy azok hallják. Ma már bizonyított, hogy a klinikai halál beállta után még valóban lehetséges az érzékelés – elsősorban a látás és hallás.

Halálközeli élmények a múltban is ismertek voltak. Az, hogy mostanában kerültek az érdeklődés előterébe, annak tulajdonítható, hogy az újraélesztési technikák fejlődésével ugrásszerűen megnőtt azoknak a száma, akik személyesen megtapasztalták a jelenség létezését. A halálközeli élményeknél meglepetést okozhat, hogy a klinikai halálból visszatért emberek leggyakrabban békességről és boldogságról számolnak be. Polcz Alaine pszichológus, tanatólogus, aki súlyos hashártyagyulladás következtében került a halál közelébe, ezt írja le *Asszony a fronton* című könyvében: „Nagy élmény volt, azóta is örömmel emlékszem rá. Mert a következő történt: mindaz, ami addig úgy fájt és olyan nehéznek tűnt és elviselhetetlennek, akkor hirtelen távolivá, könnyűvé és természetessé vált. Próbáltam többször megfogalmazni és megírni: olyan volt, mintha addig messzelátóval néztem volna az életet, ami minden kicsi részletet közel hoz. Gyermekkoromban megfordítottuk a messzelátót, és akkor még a közeli is hirtelen kicsi és távoli lett. Ez történt most: megfordult a messzelátó... Ez a felszabadító, könnyű érzés, ez a

felismerés, hogy húsz vagy nyolcvan év mindegy – különös örömmel és nyugalommal töltött el.”

A halálközeli élmények ismerete sokat változtatott a halálról, sőt a világról alkotott képünkön is. Az élmény után az életbe visszatértek életszemlélete nagymértékben megváltozik. Sokan úgy érzik, visszatérésük Isten vagy a Sors műve. Új célokat, új feladatokat találnak az életben, értékrendjük megváltozik. A halálközeli élmény a lét új látásához vezet.

Csodálatosan fogalmazta meg egy klinikai halálból visszatért személy: „Amikor a kórházban magamhoz tértem, az első dolog, amit megláttam, egy virág volt – és sírni kezdtem. Akár hiszi, akár nem, soha nem néztem meg igazán egy virágot, amíg a halálból vissza nem tértem. Amikor halott voltam, megtanultam valami igen fontosat: hogy mindnyájan részei vagyunk egy nagy, élő mindenségnek. Ha azt gondoljuk, hogy ártunk valaki másnak vagy más élő dolognak anélkül, hogy magunknak is ártanánk, keserűen csalódunk. Ha ma erdőt, madarat vagy virágot látok, azt mondom, »ez én vagyok, ez része az én énemnek.« A világon mindenrel kapcsolatban állunk, és ha szeretetet sugárzunk ki ezeken a kapcsolatokon keresztül, akkor boldogok vagyunk.”

November van és megérint az elmúlás. Nem a *Valakié*, hanem a *miénk* is. Adjunk a pillanatnak örök tartalmat!

Közérthető Biblia

„Gyűjtsd könnyeimet tömlődbe!” (Zsolt 56,9)

Különös dolog az egyedüllét érzete. A legváratlanabb időben tör az emberre, mint egy be nem jelentett, váratlan vendég. Rákészülni amúgy sem igen lehetne, miért is kérdeznék hát, hogy alkalmas-e az idő, fel vagyunk-e rá készülve?! És még csak azt sem várja meg, hogy egyedül legyünk, mert tömegben is lehetünk magányosak. Meglátogat, beteríti lelkünk fájdalmas leplével, és hiába próbáljuk elterelni gondolatainkat, nem tudjuk nem észrevenni.

Mert ravaszul érkezik. Amikor már azt reméltük, hogy felszáradtak a könnyek, hogy túl vagyunk a gyászon, megtanultunk az elveszített vagy távolba szakadt drága szeretünk nélkül is élni, akkor akad kezünkbe egy fénykép, emlékeztet egy mozdulatra, vagy kalandozik tekintetünk egy tárgyra, amely neki oly drága volt... Sokszor ennyi sem kell. Elég az ősznek ama különös érettség illata, a megfáradt nap ama különös, elmúlást idéző fénye...

Megtalálja az utat szívünkhöz, a jelent a múlt fogságába ejti, az időt megállítja, az álmokat elkergeti. Fájdalmat ébreszt és könnyeket fakaszt. Át nem ruházható fájdalmat, meg nem osztható könnyeket.

Ki tartja számon e könnyeket? – kérdezzük olykor, mint ahogy kérdezte a mindenkori ember, amióta csak megtanult szeretni, és szereteteit mégis elveszíti. Sokezer éves feltárt sírkamrák válaszolnak: az ókori ember arra gondolva, hogy a halottakat illetik az elsírt könnyek, apró edényekbe gyűjtötte össze könnyeit, és azokat a test mellé helyezte. Ilyen általában hosszú nyakban végződő, apró cserép-, mész- , ezüst-, majd később üvegedényeket a hellenista és római sírok gyakran tartalmaztak. Funkciójukat még vitatják a tudósok. Az *unguentarium* (többes számban *unguentaria*) gyakran illatos olajat vagy finom őrlésű port tartalmazott, ezért többen arra gondolnak, hogy az a temetkezés gyakorlati vonatkozásaira nézett.

De a Zsoltárokból (56,9) megőrzött fohász a Jézus előtt mintegy ezer évvel korábban élt Dávid ajkán sejtetni enged, mi lehetett e kis edények (akkor még börtömlők) eredeti funkciója: *Te számon tartod bolyon-*

gásomat. Gyűjtsd könnyeimet tömlődbe, legyenek benne könnyvedben!

Dávid fohászára hamarosan viszatérünk, de előbb még nézzük meg e kis edények és az emberi gyász-könnyekek összekapcsolódásának történetét! A könnyek tárolására használt edényeket később *lacrimatorium* (könnytartó, könnyfelfogó edény) nével illették.

A római korban a könnyek gyűjtése magamutogató szociális cselekvéssé vált azáltal, hogy az elsírt könnyek mennyiségét összekapcsolták a fájdalom mélységével és a „halott nagyságával”. Ezért még sirató asszonyokat is alkalmaztak, akik szolgálatása a sírás hangosságában és könnytermelés mennyiségében jutott kifejezésre. A viktoriánus korban (19. század) a könnytartók a gyász folyamatával kapcsolódtak össze. A meggyűjtött könnyek elpárolgása jelezte a gyász lejártát. Háború idején az összegyűjtött könnyek az otthon maradt asszony hűségét és ragaszkodását is kifejezheték.

Láthatjuk, milyen könnyen közszemlévé tárgyiasulhatnak az ember legőszintébb érzései, ha azok az intimitás területéről átkerülnek a szokásokkal kitáblázott nyilvánosság mezejére. Dávid fohászában nemcsak

történelmi értéke van, hanem, mindenekelőtt, vallási, lelki értéke. A kérdésre, hogy ki tartja számon át nem ruházható fájdalmunk meg nem osztható könnyeit, Dávid fohással válaszol: Isten. Nem alabástrom-, cserép- vagy üvegedények, hanem a jó Isten tud minden könnyünkről.

A tudomány ma megtanít arra, hogy a sírás testi síkon egészséges, amikor endorfint szabadít fel az agyban. De a veszteséget átélte ember nem teljesítményt akar, és nem a maga hasznát keresi: meghajlik a be nem jelentett, váratlan vendég előtt, és fájdalmának gyöngyeit Istennek ajánlja föl. A Zsoltárok arra is megtanítanak, hogy könnyeink akkor maradnak őszinték, lelkünket megtisztító vércseppek, az örökkévalóság meglátására szemünket felnyitó csillámok, ha azok imával elegyednek.

Hallottam olyanról, aki esőben sír, hogy könnyei egygyólvadjanak az ég könnyeivel. És hallottam olyat, aki éjszaka Isten tenyerére hajtva fejét sír némán. Aki így tesz, az tudja, hogy mindennek nyoma sem maradhat reggelre, „mert csak egy pillanatig tart haragja, de egész életen át a kegyelme. Este szállást vesz a sírás, reggelre itt az ujjongás.” (Zsolt 30,6)

Czire Szabolcs

A példás élet tanúsága

Sokan emlékeznek rá, sokaknak is hiányzik Kiss Jenőné született Ungvári Enikő Éva tiszteletes asszony és énekvezér, Kiss Jenő nyugalmazott unitárius lelkész hitvestársa és Kiss Alpár lelkész édesanyja. 81 éves korában hosszas betegség után Nagyváradon halt meg július 10-én.

Nagyenyeden született 1927. november 21-én. Férje oldalán 1951-ben került a fogaras-nagyszabonyi egyházközségbe. Tiszteletes asszonyként és énekvezérként 42 éven át hűséggel szolgálta egyházunkat. 32 éven keresztül önkéntesen végezte az énekvezéri teendőket, majd tíz évig nyugdíjpénztári tagként, jelképes összegért dolgozott. Férje nyugalomba vonulása után a lelkész-házaspár még pár évet Fogarason élt, majd Nagyváradra költözött, ahol lányuk, Enikő él.

Kiss Jenőné egész életét az önzetlenség, a család és a gyülekezet szeretete és szolgálata jellemezte, teljes mértékben kivéve részét az egyházközség minden munkájából. Édesanyja és lelkész-feleség volt a szó legmélyebb értelmében, igaz segítőtárs, férjének szerető szívű élet-társa.

Aranylakodalmi fénykép Baróton

Temetése július 13-án volt a nagyváradai Rulikowski-temetőben, a szertartást Pap Gy. László volt és Buzogány Csoma István jelenlegi nagyváradai lelkész végezte. (UK)

Készület – mire is?

folytatás a 2. oldalról

édesítette meg életünket ez a kenyérháza, hányszor gondoltuk azt, hogy összeroppanunk, hogy nincs tovább, de a Betlehemet eszünkbe juttató falat kenyér megváltoztatta életünket. Legyünk kenyérháza, adjunk boldogan magunkból mindenkinek, hiszen termékeny vidék vagyunk, áldáshordozók, adjuk hát tovább jó lélekkel azt, amit kaptunk, osszuk meg kincseinket, felejtjük el sérelmeinket, és adjunk, bőségesen adjunk abból, amink van. Ha egyetlen szép szavunk maradt, adjuk oda azt is, hogy éltető kenyér legyen ebben a harsogó, de semmit nem mondó világban. Legyünk kenyérháza, ajtónkat tárjuk szélesre, hadd jöjjenek hozzánk a megfáradtak, a vigasztalásra, a bátorításra szoruló. Legyünk Betlehem, készítsünk helyet az eljövendő uralkodónak!

Csakhog... manapság uralkodásról beszélni anakronizmus, kortévesztés. Mégis... gondolkodjunk el egy pillanatig azon, ki uralkodik életünkben? Ki vagy mi uralja életünket? A mindennapi gondok-bajok mellett van még egy hatalmas úr: az írott és az elektronikus média teremtette időszakos császárok. Így karácsony táján az úr: öfelsége a Téli Ünnepek. Nincs arca, viszont diktálja a divatot, ő szabja meg a fenyőfa formáját, az éppen aktuális díszítési színskálát, és még azt is, hogy talpára vagy fejére állítva formásabb-e. A téli ünnepek arctalan világában leginkább gyermekeink sérülnek, lassan felnő az a nemzedék, akinek a téli ünnepek uralkodója a bevásárlóközpontot rendeli szent helyül s az eszeveszett költekezést szent áldozatul. Pedig szépen lehetne mondani a magyar kereskedelmi rádiókban is: karácsonyi ünnepkör. Mintha félnénk a karácsony szó kimondásától, az ünnepkörből ki akarjuk lúgozni a múltat, hagyományaink csodálatos világát. A napokban kaptam a következő, 2008 adventjében keltezett levelet. A feladó egy magyarországi település vezető óvónője, levelét szétküldte az összes önkormányzati tagóvodának. Íme a levél:

„Kedves Kollégák! Az állami és a helyi önkormányzati nevelési-oktatási intézmény nem lehet elkötelezett

egyetlen vallás és világnézet mellett sem. Az állami és helyi önkormányzati iskola pedagógiai programjában biztosítani kell az ismeretek, a valósi, illetve világnézeti információk tárgyilagos és többoldalú közvetítését. Az állami és helyi önkormányzati nevelési-oktatási intézmény nevelési, illetve pedagógiai programja, működése, tevékenysége és irányítása valósi és világnézeti tanítások igazságáról nem foglalhat állást, vallási és világnézeti kérdésekben semlegesnek kell maradnia. Kérem a törvény maradéktalan betartását.” (Aláírás, dátum.)

A levélre egy tanárember tömör és találó válaszában arra kérte a vezető óvónőt, intézkedjék Ady Endre, József Attila és más veszedelmes

kell fáradni, hogy megírjuk azokat, csak kattanj rá, biztat a téli ünnepek uralkodója. De szól csendesesen advent utolsó vasárnapján Mikeás is, és tekintetünket a régmúlt időre irányítja. Nem valami negédes múltidézés, könnyes nosztalgiazás ez, hanem reményt adó parancs. Termékeny vidék, kenyérháza csak ott lesz, ahol a hagyományokat, a múlt szokásait nemzedékről nemzedékre ápolják és féltő szeretettel adják tovább. Küldjük szét szerette a világba képeslapjainkat, SMS-einket, de jókívánságainkat mi magunk fogalmazzuk! Egyszerű, de őszinte szavaink sokkal értékeesebbek az előregyártott, mesterkelt, giccses rímeknél. Ne sajnáljuk a fáradságot, vegyük le könyvespolcunkról a porosodó Adyt, József Attilát,

„De te, Efrata Betlehemje kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között; mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövendő uralkodója, származása az ősidőkre nyúlik vissza.”

(Mik 5,1)

felforgatók tanrendben szereplő karácsonyi verseinek betiltása érdekébe is.

Mire is tanít Mikeás? *Izrael jövendő uralkodójának származása az ősidőig nyúlik vissza.* Múlt nélkül sérülékenyek, sebezhetőek vagyunk. Hagyományaink, szokásaink nélkül könyörtelenül bedarál az egyenkostot zabáló, egyenmuzsikára ringó, egyendivatot majmoló sokaság. Karácsony előtt még nem késő lefűjni emlékeinkről a feledés porát, nem késő felidézni és megtanítani gyermekeinknek a betlehemeseket, a Mennyből az angyalt, a Pásztorokat, a Kiskarácsonyt stb. A kortévesztettek nevében arra kérek mindenkit, ne engedjen az asszimilálni akaró csábításának. Bár minden irányból azt harsogják, hogy karnyújtásnyira van az ünnep, hogy csak a számítógép billentyűjét kell megnyomni, rákattanni a világhálóra és máris gondos elmék biztosítják a csöpögős karácsonyi SMS-eket, a készen megírt képeslapokat, még csak azzal sem

vagy bármelyik kedvenc költőnk. CD-gyűjteményünkől olyan karácsonyi muzsikát válasszunk, ami értéket hordoz, ami Betlehemet juttatja eszünkbe, mert Betlehem üzenete Isten örök szeretetében gyökerezik, ő beteljesíti ígéreteit, a kicsiny és jelentéktelennek tűnő életébe is karácsonyt hoz – ha nem téli ünnepekre, hanem adventre – vagyis úrjövetre! –, kis- és nagykarácsonyra készülünk, ha a karácsonyfára felkerülnek a szüleinktől, nagyszüleinktől örökölt kópottas díszek, ha szentestén együtt énekelünk és imádkozunk, ha együtt köszönjük meg, hogy a látszólag egyformára szabott világban is lehetett békés, áldott, magyar karácsonyunk.

(E szöveg megírását az egyik magyarul sugárzó kereskedelmi rádió sűrűn felhangzó, és engem – remélem a hívő magyar embereket általában is – végtelenül sértő és bántó reklámjai jótékonyan segítették.)

Elég a nevünk?

A várandós édesanya és a jövőbe büszkén tekintő édesapa egyik legmeghatóbb foglalatossága kétségkívül a majdan világra születő gyermek nevének megválasztása. Akár tudtukra adta az orvos – az ekográfiai eljárás eredményét látva – a gyermek nemét, akár gondosan örködve a kiderülés pillanata fölött, a szülők mindenképp szeretnék néven nevezni a gyermeküket. A névadás ősidők óta a személyessé válás kulcsmozzanata: akinek neve van, annak azonossága van. Akinek nevet adtak, azt elfogadták és eltéphetetlenül magukhoz ölelték. Bizonyos értelemben akár ki is sajátították – legalábbis akkor, ha a várt gyermeknek (aki egyszer majd önálló felnőtt lesz) olyan nevet választanak, amely csupán a szülők ambícióját tükrözi, olyan nevet, amely „képükre és hasonlóságukra” – vagyis korhoz kötött ízlésükhöz igazítva – kíséri végig letörölhetetlenül gyermekük életét.

Hogy melyek a névadás belső motívumai? Nos, ez koronként szintén változó. A primitív, többé-kevésbé patriarchális társadalmakban viszonylag kevés név kerülhetett szóba a személy megjelölésére. A ma *keresztneveknek* mondott nevek kétségkívül gyökeresebbek, mint a családnevek, hiszen ez utóbbiak – mintegy a „keresztnevek” jelzőiként – korábban csakis az egyedi, de alkalmanként „tömeges” nevet hordozó személy megkülönböztetésére szolgáltak. Példásképpen szólva: korábban voltak a Ferencek, Évák, Jánosok, Erzsébetek vagy Ágostonok, mint a Kovácsok, Szabók, Lengyelek, Magyarok, Feketék, Nagyok. A családnév tehát voltaképpen a sok Péter vagy Margit „pontosítására” szolgál: a Péterek közül az, aki a szíjgyártó családhoz tartozik (Szíjgyártó Péter), a településközösség által ismert Margitok közül épp az, akinek az ősei vagy családja bőrruházatot készített (Szöcs Margit).

Bözöd ünnepnapja

Felemelő istentisztelet és kedves avatóünnepség helyszíne volt Bözöd. A faluközpont rendbe tétele a templomkert és székelykapuk állításával egészült ki.

Büszkeséggel álltunk a Civitas Alapítvány részéről a nézők sorában. Ott volt az önkormányzat is, jelen volt a francia testvérközösség képviselője is. Jó volt megtapasztalni, hogy ha többen állunk egy ügy mellé – akár támogatókként is –, az sikeresebb, eredményesebb lesz, és többünk számára jelent örömet az eredmény is.

Büszke volt a helyi közösség is az elért eredményre! Gyermek és felnőttek egyaránt várták, hogy elvágódják a szalag, és betölthessék a játszótér, a filagóriát... (Csáki Rozália)

Aztán a történelem – már jócskán a kereszténység évszázadaiban – a keresztnévadás különféle szokásrendjeit, divatjait termelte ki. A 18–19. században például lábra kapott a historizmus, amely magyar földön (természetesen) a kereszténység előtti idősokra kacsintott vissza, így jelentek meg a Csabák, Attilák, Ünigék. De a szépírók is kitétek magukért: a költelmi nevek talán még inkább benyomultak a névadási szokásvilágba. Vörösmarty *Csongor és Tündéje*, Jókai Tímeája és Noémije (*Az arany ember* című regényéből) apukák és anyukák tízezreire hatott ihletőleg. A historizmus hullámai persze – ahogy már a hullámoknál szokás – újból és újból feltornyosulnak, s mind a mai napig meg-megújuló erővel próbálják erősíteni a magyar tősgyökerességet, eredetiség érzését/készítettségét a névadó szülőknél. De nem hallgathatunk a biblicizmusról sem, arról az irányzatról, amelynek szimpatizánsai olykor hivalkodó, egzotikumával tüntető – nem ritkán valamely egyházi közösséghez való tartozásról tanúságot tevő – bibliai neveket adnak ivadékaiknak. Ezzel párhuzamosan viszont a 20. század végéhez közeledve felütötte fejét a keresztnévadási internacionalizmus. Különösen Magyarországon – de persze Erdélyben is bőséggel – jegyezték be a Patri(c)kokat, Vivieneket, Barbarákat, Gordonokat. S az egymással vetekedő névadási divathullámnak nyilván semmi sem szab határt.

A magyar nyelvtan szerint a személynevek között a) családneveket, b) utó- vagy keresztneveket, c) beceneveket és d) ragadványneveket szoktak megkülönböztetni. Az *utónévnek* mint világnézet-semleges nyelvtani műszónak az alternatívája a *keresztnev*, amely magán viseli a magyarság elszakíthatatlan kötődését a kereszténységhez. Az ilyen nevet értelemszerűen a keresztelés szertartása során „bélyegzik rá” az újszülöttnél – már amennyiben újszülött korában keresztelik. Ez az adottság nyilvánvalóan arra a nagyívű, évszázadokat átfogó névadási gyakorlatra vet fényt, amelynek mentén a magyarok a keresztény értékrendet ismerték el életvezetési normájukként. Nem számítanak kivételnek ez alól természetesen az unitáriusok sem, akik – bár hitelveik szerint szabadelvűek, s ekként vallási doktrínáikban távolabb állnak a keresztény egyházi közösségek többségétől – ugyancsak ragaszkodnak (elsősorban történelmi gyökerekből táplálkozva) a kereszténység „családjába” való tartozáshoz. Végül soron úgy tapasztalhatjuk: névadási hagyományait vagy szokásait tekintve az unitáriusok nem különböznek számottevően a többi vallásfelekezetekhez tartozó magyaroktól.

Szabadságjogok korát éljük. A demokrácia, amelyről akár mint a többség diktatúrájáról, akár mint a „mindenki azt tesz, amit akar” anarchikus rendszeréről emlékeznek meg, a gyülekezési, a nyelvhasználati, a gondolatközlési, a választási stb. szabadságjogok mellett nyilván zászlajára tűzi azt is, hogy mindenki olyan nevet adhat utódainak, amelyet ízlése sugall. A dolgot azért – még a „demokratikus” tobzódásban is – olykor normatív intézkedések tartják ellenőrzés alatt. Magyarországon

folytatás a 8. oldalon

Jakabffy Tamás

Elég a nevünk?

folytatás a 7. oldalról

például elvileg csak akadémiai kontrollal lehet bizonyos neveket anyakönyvezni (ennek a szűrő funkciónak a legismertebb forrásműve a Ladó János-féle, újból és újból revideálva kiadott *Magyar unónévkönyv*), de végső soron azért mégiscsak azt kell észrevennünk, hogy a liberalizálódás olyan korlátokat döntöget, amelyek a legengedékenyebb gumiból vannak. A historizmus, az olykor megmosolyogatóan balkezes névadási ősmagyarkodás, az internacionalizmus és persze ezeket átszöve személyes ambíciók – például a feltűnni-vágyás, az egyediesítési készlet – olyan névadási eseteket produkál, amelyek előtt nem ritkán tátott szájjal álmélkodhatunk.

Többször esett már meg az utóbbi években-évtizedekben, hogy az Erdélyi Unitárius Egyház központi fórumain vagy csak az intézmény munkatársainál személyesen olyan nevek beiktatását kérték az unitárius egyház névjegyzékeibe (falnaptár, Kalendárium stb.), amelyek azelőtt soha nem szerepeltek a lajstromban. Ezek a nevek többnyire a fentebb említett divathullámok valamelyikéhez köthetők. Eddig többé-kevésbé meghallgattak az egyedi folyamódások. Most azonban az EUE-központ arra a meggyőződésre jutott, hogy ideje valamilyen formában emlékeztetni arra a szülőket, hogy a magyar névadás hagyománya továbbra is *hagyomány* – a divatszokásokkal szemben. Erdély lakossága és egyházai leginkább tradicionalista magatartást sajátítottak el az évszázadok

során, nem utolsósorban a történelmi viharokban való megállás, megmaradás érdekében. Ma természetesen senki, az unitárius egyház sem vonja kétségbe azt a jogot, hogy a szülők szabadon választhatják meg gyermekük nevét, és senkinek eszébe sem jut megbélyegezni azokat, akik nem a tradicionalizmus mentén találtak nevet kicsinyeiknek. Csupán figyelmeztetni szeretné híveit arra, hogy a magyar névadási hagyományoktól ne távolodjanak el olyan alkalmi, felszínes vagy korhoz kötött „tűzijátékok” kedvéért, amelyek – bár igen rövid lefutásúak lehetnek – igenis visszahatnak a néviselők életnyi identitására s majd a következő és a következő utáni nemzedékek névadási ízlésére is.

Ezekből a megfontolásokból az Egyházi Képviselő Tanács mellett működő média- és kiadói bizottságok októberi közös megbeszélésükön úgy döntöttek, hogy 2010 januárjától egy olyan szaktanácsot fognak működtetni, amely alkalomról alkalomra megvizsgálja az egyes név-beiktatási kérelmeket az unitárius egyház évi (fali)naptárába és ajánlja vagy éppenséggel „eltanácsolja” az illető folyamódást. Azt szeretné ezzel sugalmazni és elősegíteni, hogy az erdélyi unitáriusok minél inkább megmaradjanak a *keresztény* névadási hagyomány, illetve az utóbbi két évszázad során meggyökeresedett szokásrend tiszteletében.

A cikket az EKT Média- és Kiadói Bizottságainak megbízásából publikáljuk. (UK)

Gyülekezeti ház avatása Székelykeresztúron

A székelykeresztúri unitárius egyházközség szeptember 19–20-án ünnepelt. Háromszintes gyülekezeti házat avatta. Négy éves küzdelmes munkával újjáépítette a háromszintes, közel 600 négyzetméter összfelületű egykori konviktust, amelyet teljesen lepusztult állapotban kapott vissza unitárius egyházunk. Az újjáépült, teljes szépségében álló gyülekezeti ház az egyházközség tagjait, szervezeteit – nőszövetség, ifjúsági egyesület, vasárnapi iskolások stb. – szolgálja, de a vendégeknek is rendelkezésükre áll.

A kétnapos ünnepség szombaton hálaadó istentisztelettel kezdődött, amelyen Bálint Benczédi Ferenc püspök prédikált, majd Szombatfalvi József lelkész ünnepi köszöntőjének és a concordi testvérgyülekezet lelkésze, Garry Smith beszédének elhangzása után – ez utóbbit Kristóffy Iván concordi gyülekezeti tag olvasta fel – az egyházközség ifjúsági egyesülete és a vasárnapi iskolások mutatták be nagyon színvonalas, lélekemelő műsorukat. Ezt követően a gyülekezeti ház udvarán Szombatfalvi József lelkész házavató beszéde hangzott el. Köszöntők következtek Rodger Matlage concordi egyháztag, Rafai Emil polgármester, Beder Tibor megyei tanácsos, Lőrinczi Lajos Székelykeresztúr körüli esperes részéről. Az ünnepséget állófogadás követte. Az esti koncert keretében

a székelyudvarhelyi Alla Breve kamarakórus és a Koala Jazz Band koncertjét élvezhették a résztvevők.

Ünnepünk másnapján, vasárnap, az ünnepi istentiszteleten dr. Czire Szabolcs teológiai tanár prédikált, ezt követően a tanulók háza ifjúsági zenekara szép műsorát hallgatta meg a gyülekezet.

A gyülekezeti ház nagyterme konferenciák, szakmai, baráti, közösségi összejövetelek megtartására alkalmas, akár 80 személy számára is megfelelően kényelmes, tágas. Vetíteni is lehet, és modern felfüggesztő rendszer segít kiállítások szervezésében.

A nagyterem mellett kiegészítő melegítésére és felszolgálására alkalmas konyha van.

A tetőtérben hét, összesen 24 ágyas vendégszoba áll a vendégek rendelkezésére, mindenikben külön zuhanyzó és WC. Az alagsorban 60 négyzetméteres ifjúsági terem található megfelelő mellékkeliségekkel, továbbá csupasz kőfalakkal, téglapadlózattal, boltíves ajtónyílásokkal ékeskedő társalgó/borozó áll a vendégek rendelkezésére.

Az istentisztelet után a gyülekezeti ház nagytermében Czire Irma tanárnő nyitotta meg a *Falvédők fohásza* című kiállítást, a ház kertjében „Ez termett Isten áldásával – tisztesség adassék a földműveseknek” alap gondolattal Szombatfalvi József lelkész méltatta a terménybemutatót és köszönte meg a földművesek munkáját és kérte Isten áldását életükre.

Az ünnepség résztvevőinek tizenegy bográcsban készült az ebéd, majd Fülöp Domokos és zenekara húzta a talpalávalót éjfélig. (Sz. J.)

A gyülekezeti ház összköltsége 750 000 lej volt. A Műemlékvédelmi Bizottság igényei és Cristian Záhărescu tervei alapján a Demeter Domokos vezette Unicons cég végezte a munkálatokat. A tornácot a Szentendrei Múzeum munkatársai, a belső lépcsőt (egy 150 éves lépcsősor hasonmása) Dobos István tervezte. Az udvartervet és a belső látványterveket – Dávid Tünde közreműködésével – Kubanek László készítette.

20 000 \$ támogatást kaptunk a testvérgyülekeztől (Concord), a bútorzat nagyrészét a hódmezővásárhelyi Johannita Segítő Szolgálattól, 10 000 lej nagyságú támogatást az Erdélyi Unitárius Egyháztól, a Vallásügyi Hivataltól, a Hargita Megyei Tanácstól, 20 000 lejt Székelykeresztúr Városi Tanácstól kaptunk. A többit saját forrásból teremtettük elő.

A gyülekezeti ház programjaival kapcsolatos tájékozódásért, illetve helyfoglalásért, rendezvények bejelentésért a lelkészi hivatalhoz kell fordulni (tel.: 0266-242127, szombatfalvi@unitarius.ro).

Mondja, kérem, lehet itt most ebédelni?

Házavatás Székelykeresztúron

Néhány héttel ezelőtt már teljes szépségében állt a ház. Álltam a székelykapuban és a frissen elültetett virágokban, az új lépcsőkorlátban gyönyörködtem. Ritka, önfeledt és ráérő pillanat volt. Megállt mellettem egy ősz hajú férfi, és megszólított:

– Tessék mondani, lehet itt most ebédelni?

Szinte sajnálattal mondtam, hogy nem... de talán a Gimnázium konviktusában, pár lépéssel arrább próbálkozhat, lehet, hogy nem késő még a bejelentkezés.

– De itt a konviktusban nem?

– Nem, ez itt nem konviktus... ez gyülekezeti ház, és most épült újjá. A konviktus, az a mellettünk lévő nagy épületben van... – magyaráztam.

– De régebb ez volt a konviktus...

És elmesélte, hogy 1944–45-ben egy évet itt járt iskolába, Székelykeresztúron, és ebben a házban étkezett. Könnyet láttam megcsillanni a szemében, amikor elmesélte, hogy nagyon sok szép élmény fűzi a házhoz, és arra gondolt: újra elfogyasztana itt egy ebédet...

– Most még nem lehet – mondtam –, de nemsokára azt is lehet talán, hiszen közösségi ház, és azt lehet majd benne tenni, amire igény, amire szükség van.

– Nagyon jó látni, hogy ilyen szépen felújították a konviktusunkat – mondta, aztán elköszönt és elment.

Sokáig néztem utána, meghatódva és elgondolkozva, majd melegség töltötte el a szívemet, szinte éreztem, láttam a gyermekkori emlékei helyszínére visszatérő ember örömét, és elgondolkoztam: milyen sok mindent is jelent egy régi ház, egy megújított ház.

Egy ház, amelyet négy évvel ezelőtt észre sem vett senki, vagy aki rátekintett, így szól: ez is nemsokára összedől. Igen, akkor kezdődött. Korábbi igény alapján a tervezés, a terveztetés, az engedélyeztetés. Aztán két éve a munkálatok. Ifjak jöttek, amerikaiak és a mieink, földet hordtak a pincéből, vakolatot vertek a falakról, csak hogy elkezdődjön már valami. Nem akartam hinni, de a tetőt teljesen le kellett bontani. A csupasz kőfalak maradtak. Mi lesz ebből?! És két hónap múlva, milliméter pontossággal – úgy, ahogy kérték – újjá is épült a tetőzet. 2008. január 11-én havat seperve, jeget törve befődtük és elhelyeztük az első virágcsokrot.

Ekkor már valami igazi remény, mi több, öröm ébredt bennem. Saint-Exupéry írja: „Egy kőrakás nem pusztán kőrakás többé, mielőtt eltűnődik felette egy ember, aki egy katedrális képét hordozza magában”. Nem katedrális élt bennem, csak egy ház, egy otthon, egy olyan épület képe, amely minden részében szép, olyannyira, hogy szinte megsimogatnád, mert a régi otthont juttatja eszedbe – tornácával, küszöbével, ablakával, pincéjével együtt.

Aztán újra közel egy évig változtatás nélkül állt. Szinte megszoktuk. A pénzalap hiányzott.

De az is megteremtődött. Testvérgyülekeztől, egyháztól, várostól, megyétől, államtól, Aradról és saját alapból. Folytatni tudtuk.

folytatás a 10. oldalon

Szombatfalvi József

Mondja, kérem...

folytatás a 9. oldalról

És amikor hónapokig, nap, mint nap találkoztam az épülettel, és a munkálatok során, a mindennapi ügyintézésrel együtt, a dolgok működésére koncentrálni, hogy minden a helyére kerüljön, minden rendben legyen, egy idő után már csak a vakolat, a párkány, a boltív, a padlók, a járólapok, a lépcső, a korlát, a fűtőtestek, a bútorok jelentették a házat. Ha benne jártam, ha ránéztem, rá gondoltam, az foglalkoztatott: sima-e a kőlap, a lépcső elképzelésünk szerinti-e, helyén van-e minden... és száz meg száz gyakorlati kérdés.

És akkor jött az ősz hajú ember, és megkérdezte: „Mondja, kérem, lehet-e itt ebédelni?”

Örömkönyves emlékezése eszembe juttatta, hogy túl az építéssel, berendezéssel járó hajszán, túl az átvétellel és átadással járó izgalmakon a kövek mögött, a fa mögött valami csoda van, valami „eszményi” húzódió, aminek súlya, üzenete van, mert itt a múlt, a jelen és a jövő ösztetalkozik, csodás harmóniában csendül össze, mint a zenében: „valami titkos és mély egység tenyerén, amely, mint az éjszaka, oly nagy, és mint a fény, egymásba csendül a szín, és a hang, s a hit.”

A múlt, őseink verejtékes munkája, hite, építő akarata. S ha van titkokat hordozó Stonhenge a nagyvilágban, van itt is hasonló. S e titok engem verselni készített:

Követ köre raktak, / hogy épüljön a ház s a vakablak, / hol gyertyát gyújt a jelen, / a múltba látni vágyó ember, / hol lélek épült be a falba, / érezd ma is s lépj be oda, / ihlet a kő falba rakva, / hogy kezét fogd ki újra rakta, / így lesz a ma, a jelen áldás, / s unokád mond érted fohászt.

Múlt, jelen és jövő. Valamikor a találkozás az egyasztalnál-ülés helye volt itt, ahol diákok és felnőttek közösen étkeztek, közösségben lehettek együtt mindennapjaikban és ünnepi pillanataikban. Akkoriban közös munkával, együtt építették maguknak az otthonokat, a közösségi épületeket, kétkezi, verejtékes munkával, de az alkotás, a szebb és tartalmasabb jövő hitével.

Több mint másfél évszázad alatt sokat változott a világ körülöttünk, eltűntek, megkoptak a régi értékek. A közösség megtartó ereje elhalványodott, egyre fontosabb lett az én, az egyéni előrehaladás, a boldogulás. A munka értékét végösszegben, részesedésben, osztalékban mérik, a boldogságot, az életünk minőségét a pénztől és nyereségtől tesszük függővé. Dolgozunk a *saját* céljainkért, a *magunk* előrehaladásáért, fáradozunk és csodálkozunk, hogy egyedül vagyunk. Magunkra maradunk mindennapjainkban, se időnk, se kedvünk másokkal megosztani magunkat, életünket.

Pedig szükségünk van egymásra, barátságra, szeretetre, ahhoz, hogy ember(i)ek maradhassunk ebben az anyagi és szellemi válságba került világban, a „dúlt hitek” világában, a vereségek, a bántások világában. Pedig a hit mellett az egymásra való odafigyelés, az egymással való törődés, a közös tevékenységek, a közös munka és a közös élmények tartanak össze bennünket mint gyülekezetet, közösséget, nemzetet.

Ez a ház tanúsítja, hogy egymásra tudunk találni ebben az elidegenítő világban is, ha van valami, ami ösz-

szehoz és összefog bennünket. Az elmúlt idők emléke omladozó falakként idegyűjtött bennünket, és az egykori közösséget összefogó helyet megmentettük, újrateremtettük, és újra közösséget összefogó helyként adjuk át a jövőnek.

Sok nehézség, idegesség, kételkedés, sőt akár ellenkezés és meg nem értés mellett sokkal több szép és jó élmény kísérté számomra az utat, amelyet négy év alatt együtt megtettünk. A legszívesebben talán arra gondolok vissza, milyen jól esett látni, amint egyetlen hívó szóra jöttek, még tengeren túlról is, és tette mindenki a maga dolgát, a férfiak a nekik való nehéz munkát, az asszonyok a takarítást, szépítést... és még jobb volt látni, amint mindent jókedvvel, odaadással, szeretettel tették.

Így legtöbbször számomra ez már nem csupán egy szép épület, simára csiszolt kő, szépen faragott fa. Személyesen kötődünk a házhoz, mindenkit, aki adományozott, tett, mozdított benne vagy érte valamit, a maga személyes élményeivel együtt örülhet a szép eredménynek.

És íme, még az ismeretlen, fél évszázaddal ezelőtt itt étkező diákot is megörvendeztetni, hiszen létezik még az egykori, közösséget összefogó hely. Minket az örvendeztet meg e pillanatban, hogy elkészült, és közösségként dolgoztunk e hely létrehozásán.

Mától kezdve pedig a miénk, és találkozások, együttlétek, közös élmények helye lesz – mindannyiunk közös jövőjének része. Merész elképzelés volt, nagy munka... és az összefogás szép példája, egy élő, összetartó, lelkes közösség tanúbizonysága.

Ünneplő Testvéreim!

Ez a ház eljövendő nemzedékeknek évtizedekre – és hiszem: évszázadokra – adja napi életterét. Ehhez viszont biztos pontokra van szükség: Istenre, egyházra, hazára, nemzetre, családra, barátokra, igaz múltra, becsületre. Mi van ebből, vedd számba, és jöjj ide, ha szűkül köröd, ha fogynak biztos pontjaid. Itt magadra és testvére, barátokra lelsz. Ez csak tőled függ, tőletek, mindannyiunktól. Rendelkezésünkre áll. Egy afrikai közmondás úgy tartja: Sok kis ember sok kis helyen sok kis dolgot téve megváltoztathatja a világ arcát. Én hiszem, hogy múltunkra támaszkodva, mi megváltoztattuk a gyülekezetünk, ötszázötven éves városunk, világunk mai arcát – s ezáltal a jövőnkét is.

Isten hozott! – fel-feltűnő felirat, el-elhangzó üdvözlés. De a régi melegséget, szeretetet hordozza, azt, amivel az otthonba betérőt fogadta a ház gazdája. Ezzel fogadlak én is, legyen e ház otthonod mindig! Isten áldjon!

Az Egyházi Képviselő Tanács 2009. július 3-án Marosvásárhelyen tartott ülésén hozott határozatok

(kivonat az ülés 442/2009 szám alatt iktatott jegyzőkönyvéből)

Az EKT ülése 29 tag jelenléte által határozatképes. Hat személy (dr. Máthé Dénes, Demeter Domokos, László János, Farkas Emőd, Kolumbán Gábor, Sztranyiczki Szilárd) hiányzását az elnökség utólagosan igazoltak minősítette, egy személyét (Tódor Csaba) igazolatlanak.

0. tárgy: Napirend előtti határozatok

- 55/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta az Elnökség által javasolt tárgysorozatot.*
- 56/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta a jegyzőkönyvhitelesítésére javasolt személyeket (Asztalos Klára, Rácz Norbert, dr. Czire Szabolcs).*

1. tárgy: Jelentés az Egyházi Főhatóság közigazgatási munkájáról

- 57/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta az Egyházi Főhatóság közigazgatási munkájáról szóló jelentést.*

2. tárgy: Beszámoló Bálint Benczédi Ferenc püspök amerikai egyesült államokbeli útjáról

- 58/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés tudomásul vette Bálint Benczédi Ferenc püspök beszámolóját amerikai egyesült államokbeli útjáról.*

3. tárgy: A Misszió Bizottság II. évnegyedi ülésének jegyzőkönyve

- 59/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés tudomásul vette a Misszió Bizottság 2009. június 29-i ülésének jegyzőkönyvében foglaltakat.*

4. tárgy: A Kiadó- és Nyomdabizottság, valamint a Médiabizottság 2009. június 25-i ülésének jegyzőkönyve

- 60/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés tudomásul vette a Kiadó- és Nyomdabizottság, valamint a Médiabizottság 2009. június 25-i ülésének jegyzőkönyvében foglaltakat.*
- 61/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés megbízza az Elnökséget azzal, hogy a Heltai Gáspár Unitárius Nyomda működésének átvilágítása rendjén kérjen szakértői jelentést egy nyomdaipari szakembertől.*
- 62/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés megbízza az Elnökséget azzal, hogy az Unitárius Énekeskönyv felülvizsgálatának előkészítésére kérjen fel egyházzenei szakértőket.*

5. tárgy: A lelkészképzés ügyei

- 63/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta a teológiai hallgatók húsvéti legációjáról, a teológiai intézeti szakkvizsgáról és licencvizsgáról szóló jelentéseket.*

6. tárgy: A június 26-i énekvezér-képesítő vizsga jegyzőkönyve

- 64/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés tudomásul vette a 2009. június 26-i énekvezér-képesítő vizsga jegyzőkönyvében foglaltakat és ez alapján Istok Erzsébetet okleveles unitárius énekvezérnek nyilvánította.*

7. tárgy: Jelentés a VEN terén elnökieleg intézett fontosabb tevékenységekről

- 65/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta a VEN terén elnökieleg intézett fontosabb tevékenységekről szóló beszámolót.*

8. tárgy: A VEN Bizottság június 26-i ülésének jegyzőkönyve

- 66/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés tudomásul vette a VEN Bizottság 2009. június 26-i ülésének jegyzőkönyvében foglaltakat. A VEN Bizottság Csáki Leventét választotta meg elnökévé, aki ebben a minőségében hivatalból tagja a Főtanácsnak, az Egyházi Képviselő Tanácsnak és a Lelkészképesítő Bizottságnak.*

9. tárgy: Jelentés az oktatás és az iskolaügy terén elnökieleg intézett tevékenységekről

- 67/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta az oktatás és az iskolaügy terén elnökieleg intézett tevékenységekről szóló jelentést.*

10. tárgy: A János Zsigmond Unitárius Kollégium jelentése a 2008–2009-es tanévről

- 68/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta a János Zsigmond Unitárius Kollégium jelentését a 2008–2009-es tanévről.*

11. tárgy: A Berde Mózes Unitárius Gimnázium jelentése a 2008–2009-es tanévről

- 69/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés elfogadta a Berde Mózes Unitárius Gimnázium jelentését a 2008–2009-es tanévről.*

12. tárgy: A Nyugdíjintézet Vezető Tanácsának 2009. június 29-i ülésén felvett jegyzőkönyv

- 70/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés tudomásul vette a Nyugdíjintézet Vezető Tanácsának 2009. június 29-i ülésének jegyzőkönyvében foglaltakat.*
- 71/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT egyházugyűlés megbízza az Elnökséget azzal, hogy a Nyugdíjintézet működésének és gazdálkodásának felülvizsgálatára hozzon létre egy belső egyházi szakkbizottságot.*

13. tárgy: A 2009. évi szejkefürdői unitárius találkozó szervezése

- 72/2009 (2009.07.03.) számú határozat: *Az EKT két tartózkodás és egy ellenszavazat mellett megbízza az El-*

nökséget, hogy még egy utolsó alkalommal tárgyaljon a Székelyudvarhelyi Belvárosi Unitárius Egyházközség szervezőbizottságával az ez évi szejkézfürdői unitárius találkozó közös megszervezésének lehetőségéről; sikertelen tárgyalás esetében az EKT 2010 nyaratól kezdődően évente unitárius találkozót szervez.

14. tárgy: Beszámoló a stratégiai tervezésről a közvitára bocsátott háttérdokumentum alapján
– 73/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag elfogadta az egyházi stratégiai tervkészítés állapotáról szóló beszámolót, valamint a stratégiai terv II–III. fejezetének alapját képező háttérdokumentumokat.
15. tárgy: Beszámoló az államvédelmi szervek egyházi életbe való beavatkozásának feltárásáról
– 74/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag elfogadta az államvédelmi szervek egyházi életbe való beavatkozásának feltárását előkészítő bizottság jelentését.
16. tárgy: A II. évnegyedi lelkesítő értekezletek jegyzőkönyve
– 75/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag tudomásul vette a II. évnegyedi lelkesítő értekezletek jegyzőkönyvében foglaltakat.
17. tárgy: Az egyházköri közgyűlésektől érkező előterjesztések
– 76/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag támogatja az egyházköri közgyűlések tiszteletbeli címek adományozására vonatkozó javaslatait és a Főtanács elé terjeszti azokat.
18. tárgy: ICUU közgyűlés és konferencia Kolozsváron (2009. szeptember 1–6.)
– 77/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag tudomásul vette az ICUU soron következő közgyűlése és konferenciája előszervezéséről szóló beszámolót és megbízta az Elnökséget az erdélyi érdeklődők részvételi körülményeivel kapcsolatos további döntések meghozatalára.
19. tárgy: Az egyházközségi közigazgatási és pénzügyviteli szabályzat
– 78/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT 4 (négy) ellenszavazat mellett elfogadta az egyházközségi közigazgatási és pénzügyviteli szabályzat tervezetét, amit a Főtanács elé terjeszt.
20. tárgy: A Nagyvárad–Bihari Egyházközség kérése földterület eladásának jóváhagyásáért
– 79/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT I (egy) ellenszavazat mellett elfogadta a Nagyvárad–Bihari Unitárius Egyházközség földterület eladásának jóváhagyását igénylő kérését, amit a Főtanács elé terjeszt.
21. tárgy: Tájékoztató a próbaidős egyházi központi alkalmazottak munkaviszonyáról
– 80/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Előzetes elnökségi és szakbizottsági véleményezés hiányában az EKT egyhangúlag hozott döntéssel elhalasztja a próbaidős egyházi alkalmazottak eddigi teljesítményének és munkaviszonyának kiértékelését.
22. tárgy: Jelentés az elnökség által intézett fontosabb gazdasági ügyekről
– 81/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag elfogadta az elnökség által intézett fontosabb gazdasági ügyekről szóló jelentést.
– 82/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag hozott döntéssel a Toni Auto Kft-vel kötött bérleti szerződést meghosszabbítja 2009. december 31-ig és a havi bérleti díjat 2800 (kétezernyolcszáz) lejben állapítja meg.
– 83/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag hozott döntéssel a Bolyai utca 12. szám alatti, korábban a King Studio Kft. által bérelt felületet bérbe adja az Edabis Kft-nek.
– 84/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag mellett hozott döntéssel fenntartja az András György Sora-beli lakásbérletével kapcsolatban korábban megszabott feltételeit: a lakás felszabadítása vagy 200 (kétszáz) Euro havonkénti bérleti díj fizetése.
23. tárgy: Tájékoztató a SESO Kft-vel való együttműködés állapotáról
– 85/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag tudomásul vette az Elnökség beszámolóját a SESO Kft-vel való együttműködés állapotáról és egy tartózkodás mellett elfogadja a két fél közötti, 2009. május 25-i tárgyaláson képviselt egyházi álláspontot.
24. tárgy: A Főtanács 2009. évi ülésének előkészítése
– 86/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag tudomásul vette az Egyházi Főtanács 2009. évi ülésének előkészítéséről szóló tájékoztatót.
25. tárgy: Különfélék
– 87/2009 (2009.07.03.) számú határozat: Az EKT egyhangúlag hozott határozattal a Szentgericei Unitárius Egyházközség kérésére 1000 (ezer) lejes támogatást ítél meg az egyházi költségvetésből a Gerice VII. nevű rendezvény szervezési költségeinek részfedezésére.

A fentiek hitelül:

Bálint Benczédi Ferenc püspök

Csáka József főgondnok

Asztalos Klára, Rácz Norbert, dr. Czire Szabolcs
jegyzőkönyv-hitelesítők

Családban marad

Lelkészcsaládok találkozója Székelykeresztúron

„Minden időben szeret, aki igaz barát és testvérül születik a nyomorúság idejére.”

Az igaz barátság jegyében találkoztak a lelkészcsaládok Székelykeresztúron. Szeptember 11-én és 12-én napjain nyolcadik alkalommal szervezte meg az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége (ULOSZ) a Lelkészcsaládok találkozóját, amely minden esztendőben alkalom arra, hogy a lelkészek és családjaik egymást jobban megismerjék, barátságokat kössenek vagy mélyítsenek, a lelkészcsaládok közös gondjairól és örömeiről beszélgessenek – egy szóval alkalom arra, hogy együtt legyünk.

A találkozóra minden erdélyi és magyarországi unitárius lelkész és családja hivatalos volt, s összesen 35 család 98 tagja vett részt a rendezvényen. Hagyományos módon áhítattal indult a program, amelynek keretében Szombatfalvi József székelykeresztúri lelkész, a rendezvény házigazdája mondott imát, a gyermekeket pedig Székely Kinga Réka homoródszentpéteri lelkész köszöntötte egy tanulságos mesével. A gyermekek lelkesítő dalsokkal köszöntötték a felnőtteket Mikó Amália segédlelkész gitárkíséréte mellett. A családok

bemutatkozása következett: megtudhattuk, mi történt a lelkészcsaládok életében az elmúlt évben szakmai és egyéb téren. A bemutatkozást követően a lelkészi lakás udvarán elkészült a csoportkép, amelyet minden évben szép emlékként viszünk haza magunkkal, s hasonlítjuk össze az elmúlt évek fényképeivel.

Az idei rendezvény témája: *Hitélet a lelkészi családban*. Délután ehhez kapcsolódóan a családban gyakorolt imádságról vallott Székely Miklós kövendi, Benedek Jakab segesvári, Nagy Adél recsenyédi és Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkésztársunk. Vallottak arról, miként bontakozott ki hitéletük, kik voltak azok, akik imádkozni tanították őket, s hogyan él meg az imádkozás élményét saját családi környezetükben. A személyes vallomások után alkalom nyílt arra, hogy mások is megfogalmazzák gondolataikat és beszélhetnek az imádkozás szerepéről a maguk életében.

Ezután megnyíltak a kollégium kapui és a lelkészcsaládok a szabad levegőre vonultak, hogy felfrissüljenek. Míg a kollégium udvarán kíméletlen, mégis sportszerű küzdelem folyt a

Unitárius rádióműsorok

Rádió-istentisztelet

Kolozsvári Rádió, alkalmasszerűen, vasárnapokon, 17.30-kor.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt.
November 29., december 20.

Unitárius hírek

Bukaresti Rádió,
a 909, 1197, 1323 és 1593 kHz középhullámon.
Szerkeszti: Vincze Lóránt.
Vasárnapokon 10.00 órától.
December 20.

Igehirdetés

Az unitárius egyház részéről Marosvásárhelyi Rádió,
a 98,9 MHz ultrarövid, valamint 1323 kHz (Maros) / 1593 kHz (Hargita) középhullámon.
Szerkeszti: Tóth Béla.
Vasárnapokon 12.00 órától.
November 29.

Unitárius félóra

a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban,
a 87,9 MHz-en, illetve interneten a www.prima-radio.ro címen.
Szerkeszti: Csáki Levente.
Minden vasárnap reggel 8.30-kor.

labdát kergető örökifjak között, a lelkészi lakás udvarán a művészi hajlamokkal rendelkezőket a bútorfestés titkaiba avatták be. Vacsora után teljessé vált a felszabadult hangulat: a kora őszi estében megpendültek a gitárok húrjai, s jó hangulatban együtt énekeltük ki a nagyvilágba örömeinket és gondjainkat.

Szombat délelőtt folytatódott a meghatározott téma boncolgatása. A felkért lelkészek – Pavelka Attila (Marosvásárhely), Kecskés Csaba

folytatás a 12. oldalon

Szabó Előd

Családban marad

folytatás a 11. oldalról

(Marosvásárhely), Moldován Szere-dai Noémi (Csekefalva), Pap Mária (Szentivánlaborfalva) – az öröklött vagy választott hit kérdéséről vallot-tak, különös hangsúlyt fektetve a lel-kész házastársának hitére. E kérdés-ben természetesen megszólaltak a lelkészek házastársai is, vallottak ar-ról, hogyan élték ők meg az unitárius egyházi életbe való belépésüket vagy unitárius vallásra való áttérésüket.

A rendezvény során mindvé-gig nyitva állott a kérdező-doboz, amelybe minden résztvevő bedob-hatta kérdéseit, megfigyeléseit. Né-hány iromány elő is került a doboz-ból, s a megfogalmazott kérdésekről igyekeztünk nyíltan beszélgetni.

A felnőttek beszélgetései, „okos-kodásai” alatt a gyermekeknek Mikó Ferenc és Mikó Amália lelkészek jóvoltából mindvégig izgalmas, ér-dekes tevékenységben volt részük: a világ teremtésének lehettek tevékeny szemlélői, újraálmodói.

Jó hangulatban, barátsággal és a viszontlátás reménységével búcsú-zunk el egymástól, s hálásan köszön-tük és köszönjük meg azoknak, akik ezt a két napot lehetővé tették: a Székelykeresztúri Unitárius Egyházköz-ség tagjainak, akik jókedvvel áldoztak időt és erőt ezért a rendezvényért. Találkozunk jövőre is, hogy megosz-tassuk egymással sikereink örömét, kudarcaink bánatát, eljövendő álma-inkat azokkal, akik „minden időben szeretnek, s a nyomorúság idejében testvéreinknek születnek.”

**Örömmel értesítjük
Olvásóinkat, hogy nemsokára
megjelennek az Erdélyi
Unitárius Egyház szokásos
évvégi kiadványai.**

**Még jóval karácsony előtt meg
lehet majd vásárolni
a parókiákon,
illetve a terjesztéssel
megbízott személyektől
az Unitárius Falinaptárt
(ára minden egyházköztségben
egységesen 3,- lej),
illetve a 2010-es
Unitárius Kalendáriumot
(ára 10,- lej).**

Október 1-jétől a negyedévet végzett teológiai hall-gatók megkezdték gyakorló teológiai hallgatói minő-ségükben a mesteri képzést. A Püspöki Hivataltól ér-kezett kirendelés értelmében másfél éves időtartamra a következő területeken kezdik el gyakorlati munká-jukat: Bodor Lídia-Emese a János Zsigmond Unitárius Kollégium vallástanáraként, Csécs Márton a marosvá-sárhelyi 1. számú egyházköztségben, Fülöp Júlia ifjúsági lelkészként az ODFIE keretében, Márkos Hunor-El-e-mér az észak-erdélyi szórványgyülekezetek és a Gond-viselés Segélyszervezet munkatársaként, Tófalvi Tamás pedig a székelyudvarhelyi 1. számú egyházköztségben.

Október 9-én került sor az Egyházi Képviselő Ta-nács (EKT) harmadik évnegyedi ülésére Kolozsváron. Az ülést megelőző napon az állandó bizottságok tagjai gyűltek össze. A Képviselő Tanács a jelentések között hosszabb vitát követően elfogadta a PTIUK keretében szervezett unitárius magiszteri képzés egyházi gy-a-korlatáról készített összefoglalót. Az Erdélyi Unitárius Egyház Egyetemi Bentlakásának Működési Szabály-zatát az EKT fenntartásokkal fogadta, és arra kérte az előkészítőket, hogy a januári ülésre dolgozzanak ki egy részletesebb változatot. A Starr King ösztöndíj elnye-résekor az eddigiekben a lelkészt a családja is elkísér-hette a tanulmányi évre. Ezt a lehetőséget a továbbiak-ban nem tudják biztosítani, ezért az EKT elhatározta, hogy a továbbiakban ennek tudatában hirdeti meg a jelentkezést, illetve a házastárs kiutazására közösen próbálnak megoldást keresni az adott egyházközség testvérgyülekezetével. Az EKT meghallgatta az egyházi közelmúlt-kutatás és átvilágítás tárgyában készített je-

lentést, és a négyrészes határozatcsomagot egyenként tárgyalva elutasította azt, amelyben a bizottság lehető-séget kínál a kiigazításra a korábban hamis nyilatkozat-ot tevőknek.

Október 11-én Bálint Benczédi Ferenc püspök a temesvári leányegyházköztségben az őszi hálaadás jegyében úrvacsorát osztott Buzogány István lelkész és a hívek meghívására.

Október 12–19. között került sor a harmadik év-negyedi lelkészi értekezletre, a következők szerint: október 12-én a Kolozsvár-írishi egyházközségben, október 13-án Firtosmartonosban, október 14-én Sep-siszentkirályban, 15-én Városfalván, 16-án Székelykál-on és október 19-án Ádámoson.

Október 22–25. között Németországban, Mann-heim-ban került sor A Vallásszabadságért Nemzet-közi Egyesület (International Association for Religious Freedom – IARF) szervezésében az európai és köz-el-keleti régió, valamint az európai liberális protestáns hálózat konferenciájára. Ezzel párhuzamosan a szerve-zet ifjúsági hálózatának soros ülését is megtartják. Az Erdélyi Unitárius Egyház és az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet képviselőiben 15 személy vett részt az említett rendezvényen.

November 7-én került sor az immár hagyomá-nyossá vált Dávid Ferenc emlékzarándoklatra Déván, ahová idén is több százan mentek el emlékezni és gyer-tyát gyűjtani egyházalapító püspökünk tiszteletére.

"A humor Isten ajándéka"

(Bárá József)

Ami közbejön

November közepe táján a házigazdaságot és szervezést vállaló egyházközségben javában zajlik az *Adjunk hálát mindnyájan* unitárius kórustalálkozó. A részt vevő énekkarok műsorát követő közebéden így szól az egyik

kórus karvezetője a másik egyházközségi énekkart erősítő, jó hanggal megáldott keblitanácsoshoz:

– Engedje meg, hogy gratuláljak, most is nagyon jól énekeltek. Tavaly viszont mintha többen lettek volna. Most nem láttam énekelni a tiszteletesüket sem, pedig milyen szép tenor hangja van!...

Mire a keblitanácsos-kórustag így válaszol:

– A szerda esti kóruspróbán, karnagy úr, még úgy nézett ki, hogy többen jövünk. De sajnos csütörtök reggel befutott egy halott.

*Beküldte: Pálffy Tamás Szabolcs
(Marosszentgyörgy-Szászrégen)*

Zavaros a Nyárád?

Nyáriás színű és melegű október 11-e. Az ötven székelykeresztúri kiránduló nekiindul, hogy végigjárja a középső Nyárád mentét. Az érdeklődés nagy, hiszen már hozzászólt ez a csapat az együtt-járás öröméhez. Szervezőnkől, Bálint Júliából s idegenvezetőnkől, Péterffy Miklósból sem fogyott ki a lelkesedés. Így Orbán Balázs kicsiny utódaiként folytattuk a két Homoród-, a Gagy-, a Nyikó-mente unitárius templomai meglátogatásának sorát. Az ákosfalvi eltérőtől felfelé sokan nem jártak még közülünk. A tréfára hajló Péterffy Miklós – magára célozva – el is vicceli: „vak vezet világtalant”. A buszunk azért csak halad a végig diófákkal szegélyezett Nyárád széles, termékeny völgyében a keskeny úton. A falvak valósággal összenőttek; ha nem figyelünk, észre sem vesszük, hogy már kijöttünk az egyikből, s bent járunk a másikban. Mikor egy keresztelkedésnél a tétovázó sofőr kikérdez az ablakon, az útról leszorult autós e nagy tudatlanság láttán valósággal ráüvölt: „Há’ hajtson má’ balra, nem lát?”

El is jutunk az előre kiszemelt Nyárádszentlászlóiig. Magyarázat nélkül is gondoltuk, hogy e szép nevet kiről kapta a kb. 300 lelkes település, és hogy ama nagy királyunk errefelé szeretett vadászni. A vidék is tetszett neki, s kolostort is építtetett ide – tudtuk meg a jó ideje itt szolgáló Kiss Mihály lelkésztől, aki már istentiszteletre készen várt bennünket. A templomra talál az „ama hegyre épített” példázata. Ha van

látó szemünk, bizony megnyílik előttünk mélység és magasság. A templomkertben a kutatóárokban régvolt emberek csontjainak sokasága került napvilágra. A templomban jeles patronusok kriptái, köztük a Sigér családé, az apa már a helyi mesékben Sűgér királyként él tovább. A szentlászlói templomban az időt szinte évezredben mérik, de ha nem, akkor évszázadokban. A templom a 13. században épült, a már 1896-ban feltárt freskóit 1497-ben festették, tornya is 15. századi, s az oda felvezető külső lépcsőket sem manapság készítették. A bútorzat az 1700-as években való: a festetlen, egyszerűségükben is szépséges padok, a nyolcszögű úrasztala, a szószékkorona... Mind a vidék asztalosainak mesterségbeli tudását tükrözik. Mint ahogy az elégetéstől megmentett oroszlános, napkorongos díszítésű székelykapu vagy a templomkertet körülölelő több évszázados zsindeletetős tölgyfalánk. Óvatosan lépkedünk, félünk, nehogy fájjon valakinek, aki valaha itt imádkozott, ide menekült üldözői elől, s akinek oly erős volt a hite, hogy meg tudta őrizni, amit örökölt kapott. S ha ártó kezek tönkretették, újjá tudta építeni. Itt megérezhettük a Teremtővel való egységet, emberi mivoltunk kicsinységét és gyarlóságát, de a hit és a jóakarát erejét is. A fenséges-sel való találkozást követően szűkszavúvá váltam, de hálatelten fogadtuk vendéglátóink szíves kínálását. A hegyről lefele ballagva az motoszkált bennem: mi az előkerült emlékek üzenete? Mikor csendül fel újra

az igehirdetés és a zoltár e nehéz falak között? Lesz-e ereje a kis gyülekezetnek eltakarítani a feltárás romjait, s be tudja-e hitébe építeni a felszínre került titkokat?

Nyárádgálfalván részt veszünk a vasárnapi istentiszteleten. Együtt énekeljük ismerős zoltárainkat a nemes arcú, keménykötésű helybéliekkel. Hallgatjuk Barabás Zsolt fiatal lelkész igehirdetését, vele emlékezünk az aradi tizenháromra, s ízlelgetjük utolsó szavaikat. Itt is beinvitálnak a papilakra, s nagyon közvetlenné válik a hangulat, amikor kiderül, hogy Barabás tiszteletes úr „fél lábbal” keresztúri. Közös fényképezkedés, majd irány Nyárádszereda. De ne felejtsek el bocsánatot kérni a kedves gálfalvi bácsitól, aki mindnyájunkat meghívott házához, hogy vendégül lásson. Időszüke miatt nem tudtunk eleget tenni kérésének, inkább vállaltuk a vicces „átkot”: Ha nem – úgymond’ –, ne legyen jó napjuk! Pedig mi jó napra vártunk, mint Szabó Gyula novellájának almási hősei.

Nyárádszereda legfőbb terén (hisz a felekezetek templomai itt adnak találkoztatást egymásnak), mi is rátalálunk a minket váró Sándor Szilárd unitárius lelkészre. Két gyülekezettel is dicsekedhet, s ráadásul mindkettő fiatal. Leszakadtak az anyaegyházról, s nagy bennük a tenniakarás, a lelkesedés, mint ahogy az a fiatalokban lenni szokott. A gondnokok és a tiszteletes kalauzolásával megbámuljuk az új, már csak a belső valóra váró templomot. A csillag, ama betlehemi hasonmása, az istenháza tetején fénylőn hívogat: jöjjetek

folytatás a 14. oldalon

Czire Irma

Zavaros a Nyárád?

folytatás a 13. oldalról

énhozzám! Öröm nézni, hisz nem mindennap látni épülő templomot – s nagyrészt önerőből. Nagyon bensőséges a hangulat az eddig otthont adó imaházban, még éneket is tanulunk, majd énekkel fizetünk mindennért. A telek sarkában álló szépséges kis fatoronyról megtudjuk, hogy ezidáig méltóképpen szolgált, s hogy egy mélységes fájdalom megneveléséből született. Meghívjuk viszontlátogatásra szíves vendéglátóinkat, s rövid út után Jobbágyfalván a Templom utcai meleg belterű templomban ülünk, s hallgatjuk a két gyülekezetes Sándor Szilárd büszke szavait. Ő az ötödik lelkésze az egyházközségnek, amely 1950-ben vált önállóvá. Itt kitapintható a kegyelet. Az áldozatot vállaló elődök, lelkészek, gondnokok nevét emléktábla őrzi.

Jelek. Minek a jel? – A holtaknak? Minek a jel? – Az élőknél! Ahhoz igazodnak. Csodásan kacskaringózna a kelyhes mintájú varrottason az indák. Olyanok, mint az élet, a hit folyama: magasra törnek, aláhajolnak, majd kis pihenő után újból felívelnek. Aztán mindez megismétlődik, sokszor, nagyon sokszor. Virágnyelven beszélnek.

Búcsúzzunk tőlük saját lelkészük szavaival: „A gyülekezet lelkesültségét, áldozatvállalását nem lehet szavakkal kifejezni. Pénzbeli adósság nincsen, csak a jó Istennek tartozunk.”

Csikfalva és Szentmárton valóságosan összeforrott. A papilak gazdag faragású, jelképekkel teli, remek művi székelykapuja, Kilyén Domokos népművész munkája előtt táborozunk le. A fiatornyos templom ott van szemben, a dombtetőn. Zsindelytetővel fedett tölgykerítése az 1600-as évek második felében épült a sokféle dúlás után. A templom volt a menedék tatár és török veszélykor, Básta kóbor hadainak mérhetetlen gonoszsága miatt temetője lett az idemenekülteknek: látott kurucot, labancot, kötötték itt vérszerződést, az első világháborús rekvirálások elől eltemették harangjait, a második világháborús két hétig csaták tüzeiben szenvedett. Híres orgonáját a katonák céltáblának használták, s az orgonasípokat

szétlopkodták. Sok mindent megtudunk Klacsmányi Sándor *Nyárád-szentmárton és műemlék temploma* című kismonográfiájából, amelyből Péterffy tanár úr olvasott fel. Minden tárgynak külön története van. Megszentelt hely ez. Az utódok emlékeznek a jeles papokra, akik vérzivataros időkben vagy a békés építkezés éveiben pásztorolták a rájuk bízott „nyájat”, a jótevőkre, akik anyagi és szellemi segítségével fönixmadárként mindig feltámadtak hamvaikból. Az érdeklődő szomjasan issza Kozma Mihály és Havadi András 1667-ben festett kazettás mennyezetének látványát. Nehéz röviden elmondani, mi mindenre érdemes itt figyelni. Látogass el ide, kedves Olvasó!

A helyi gondnokék vettek gondjaikba, s a szíves szó mellé finom harapnivaló is járt.

A vadadi eltérőnél letelepedtünk a még üde pázsitra s belakmározunk a hazulról hozott finomságokból. Emelkedett hangulatban robogtunk át a felső Nyárád-mentén, rá-rápillantva a Bekecsre, amelyen még nem volt ott a hősipka. Többször „mü-sorra került” a *Zavaros a Nyárád* (amelyik jelenleg alig folydogált a hosszas szárazság miatt). De a *Bekecs alatt Nyárád tere* sem maradt ki a re-

pertoárból. Így Szentiványi Mihályról is megemlékeztünk. Mikházán meglátogattuk a ferences templomot. A helyi gondnok aprólékos tájékoztatója után igyekeztünk Korondra, lemondva a vármezői pisztrángevérsről, s más alkalomra hagyva az új szovétai templomunk megtekintését.

Korondon már a kapuban várt a kedves lelkész-házaspár. A gazdagon kivilágított, dús textíliájú istenházban megismertetett a templom és a gyülekezet múltjával, jelenével, jövőre utaló terveikkel. Illik tudnunk, hogy a korondi zsinaton határozták el az anyanyelven való oktatás általános bevezetését, elsőként Erdélyben. Új igényeknek tettek eleget megépítve – közösen a katolikusokkal – a ravatalozót. Felújították a gyülekezeti házat is. A templomkertben a temetőből megmentett kopjafa-gyűjtemény, az emlékezés mai kopjafái mind egy-egy láncszem az idő folyamában. Elénekeltek az örökszép *Tebenned bíztunk*-ot és a Székely himnuszt. A pohár bort egymás egészségére ürtve elbűcsúztunk, s irány: Keresztúr.

Itthon csipős esőt hozó, őszi szél fogadott, de nem is éreztük a belső melegségtől, amely a közös kirándulás gyümölcseként fűtött bennünket.

Papja van Ravának!

Két és fél évi szünet után újra lett lelkészünk, Varró-Bodoczi Barna tiszteletes személyében.

Hogy milyen volt ez a két és fél „paptalan” év? Nehéz. Elcsüggedtünk, a „csalódás” pedig annál kellemesebb volt!

Lelkészünk ügyes ember. Falusi család gyermeke, szükség esetén nem fél megfogni sem a kapát, sem a kaszát, hogy maga körül rendet teremtsen. Ahogy megérkezett, azonnal hozzálátott a papilak kijavításához, minden munkában példát mutatva, elől járva.

Ami a templomunkat illeti, az utóbbi időben itt is változások mentek végbe: újrafestették a szószéki koronát, felújították a két világháborúban hősi halált halt és eltűnt ravaiak emlékművét, megjavították az orgonadíszeket, és az úrasztala fölött megint ott látható a búzakoszorú. Mindezek mellett pedig Péter Ödön – Ravából elszármazott makfalvi tanár – nemzeti lobogóval ajándékozta meg templomunkat. Mennyi öröm, milyen nagy boldogság – s mindez az őszi hálaadás ünnepnapján tetőzött!

Őszi hálaadáskor a templomba 69-en jöttek el – beleértve az elszármazottakat is –, pedig csak 110-en vagyunk magyarok, és rendes körülmények között mindössze 9-10-en szoktunk templomba járni. Bízunk abban, hogy új lelkészünk „kezebe veszi” az orgona megjavításának ügyét is, hogy több évi hallgatás után ez ismét megszólalhat, és hisszük, hogy többen fognak rendszeresen a templomba jönni, mint eddig.

Demeter András

Hálaadás közös étkezéssel

Őszi hálaadási ünnepünk vallásos életünk egyik kiemelkedő állomása. Minden év szeptember utolsó vasárnapján ünneptelen félévünket ez a csodálatosan felkínált alkalom szakítja meg: egyéneként és közösségileg hála adunk a jóistennek! Hálaadásunk tárgya pedig sokszínű és szerzteágazó. Mindig is büszke voltam unitárius vallásomra, hiszen, úgy gondolom, az embernek ama természetszerű gesztusát ülteti gyakorlatba, hogy valamiképpen meg kell köszönnie mindazt, ami életében jelen van. Szerettem ezt az ünnepet, mert minden évben tud valami újat hozni – főleg ha nyitott lelkű emberek akarják! Szerettem, mert az emberről szól, *lelke* nyilatkozik meg és kerül előtérbe!

Tapasztalatból tudjuk, hogy a közös étkezés, az ünnepi asztal közösségformáló erőként hat. Bármilyen családi eseményt ülünk, azt a szépen megterített asztal körül ünnepeljük meg. A Bibliában olvashatjuk, hogy Jézus maga is előszeretettel gyakorolta tanítványaival – lásd az utolsó vacsora történetét.

Az imént említett két gyakorlat tudatában Lupényban úgy döntöttünk,

hogy az őszi hálaadás vasárnapján az ünnepi ebédet közösen fogjuk elfogyasztani templomunk kertjében. A szükséges előkészületeket már az ünnep előnapján elvégeztük, a „nyersanyag” a szakácsok rendelkezésére állt.

El is érkezett szeptember utolsó vasárnapja. Reggel első dolgom az volt, hogy kinéztem paplakunk ablakán, melyen keresztül a Strázsa hegycsúcs tisztán látszott. Öregemberhez méltó bölcsességgel állapítottam meg: ma szép időnk lesz! És így is volt...

Az istentisztelet jó hangulatban zajlott, valódi ünnep volt: az ünnep lényegére világító beszéd, mosolygós arcok, hálaadó lelkek... Én a vulkáni templomba siettem, majd a gondnok úrral betegeknek osztottunk úrvacsorát. Közben a lupényi hívek elkészítették ebédünk főmenüjét: 50 literes bográcsban főtt krumpligulyást (amelyben természetesen a hús volt a lényeg). A kellemes illat úgy három óra tájt a völgyben minket is megérintett. Nekiiramodtunk a templom-hegynek, minél hamarabb részesei

akartunk lenni az időközben kialakult jó hangulatnak. Nem kis „szereynységgel” mondom, az emberek úgy vártak minket, mint annak idején a zsidók a Messiást. A „megváltást” számukra a hosszasan főtt eledel jelentette volna, az illatok pedig üres gyomrokat csiklandoztak. De megvártak minket, hogy a közösen elmondott asztali imádság és a „házi-szöttes” elfogyasztása után együtt ehessük meg a gulyást.

Ebben az évben őszi hálaadásunk vasárnapja kissé hosszúra sikeredett. Csak este tértünk vissza otthonainkba. De egy cseppet sem bántuk! Éreztük, hogy csodásra sikeredett közös ünneplésünk, a jó Isten ott volt közöttünk, és bizonyára elfogadta hálaáldozásunkat!

Koppándi Benczédi Zoltán

Kórházlelkészi szolgálat

Ferenczi Enikő,
Kolozsvár,
0740-063767;

Katona Dénes,
Székelyudvarhely,
0266-213100;

Orbán Erika,
Sepsiszentgyörgy,
0740-502563;

Pavelka Attila,
Marosvásárhely,
0746-234917.

Idősek vasárnapja

Csíkszereda

„Köszönjük a megemlékezést, köszönjük a szép szavakat, a műsort, a jó Isten éltesse a nőszövetséget!” – mondták a csíkszeredai unitárius egyházközség idős tagjai megrendülten, a tiszteletükre rendezett ünnep-

ség végén. Október 4-én hatodszor köszöntöttük őket a Balázs Ferenc Unitárius Nőszövetség részéről. Lőrinczi Botond tiszteletes alkalomhoz illő prédikációja után nőszövetségünk tagjai műsorral, virággal, édességgel kedveskedtek a szépkorúaknak. Az istentiszteletet szeretetvendégség követte a nőszövetségi teremben. A bensőséges hangulatú ünnepség maradandó élményt jelentett minden résztvevőnek. (Szöke Ilona)

Dicsőszentmárton

Október 4-én istentisztelet keretében ünnepeltük meg az „idősek vasárnapját”. Az alkalomhoz illő szolgálatot verses összeállítás követte, majd a gyermekek virággal köszöntötték szépkorú testvéreinket. Egyházközségünk szeretetthonában megterített asztal várta az ünnepelteteket, akik átvehették tartós élelmiszerből álló csomagjaikat (57, egyenként 30 lej értékű csomagot osztottunk ki). A tavalyi ünnepelték közül sajnos már négyen távoztak el végleg közülünk.

Az ünnepély megszervezése a nőszövetség érdeme, az anyagi támogatás nagy része a Cedar Lane-i (USA) testvéregyháznak köszönhető.

Hálát adunk Istenünknek, hogy idén is sikerült közösségünk legtiszteletreméltóbb tagjainak örömet szerezni. (Szabó Rozália)

Medgyes

Szeptember 18-án délután megszólalt az unitárius templom harangja. Boldog öregeknek szólt a harangzúgás. A medgyesi nőszövetség ezen a pénteki napon megszervezte a szépkorúak napját. Az ünnepi istentisztelet

után a Millennium Házban terített asztallal vártuk őket. Asszonyaink lelkesen dolgoztak: finomabbnál finomabb süteményeket készítettek, teát és kávét főztek, hogy szeretetükkel átkarolhassák drága öregeinket. Egy lélekhez szóló verssel fogadtuk őket. Megpróbáltunk legalább egy napra mosolyt varázsolni megöregedett arcukra, régi nótákat énekeltünk, amelyek éneklésébe hamar bekapcsolódtak. Nagy öröm volt látni, milyen jó kedvvel énekeltek a 80-85 éves nagyanyók és nagyapók, elfelejtve betegségeiket, mindennapi nehézségeiket. Úgy érezzük, nem volt hiábavaló egy ilyen ünnepi nap megszervezése. A nőszövetség meghatódva csak annyit mondhat: a jó Isten éltesse drága öregeinket! Adjon erőt, egészséget, hogy jövőre is találkozhassunk, és együtt ünnepelhesünk! (Tóta Vincze Erzsébet)

Székelyudvarhely

Idén ötödik alkalommal szerveztük meg a belvárosi unitárius templomban az idősek vasárnapját. Október 11-én, kellemes őszi napon Kedei Mózes szószéki beszédben méltatta a szépkorúak munkáról, kitartásról, hűségéről adott élet példáját. A jelenlevő ifjakat arra kérte, hogy tanulják meg megköszönni az idősek fáradságát, hálás szívvel elfogadni a gyengülő kezek gondoskodását.

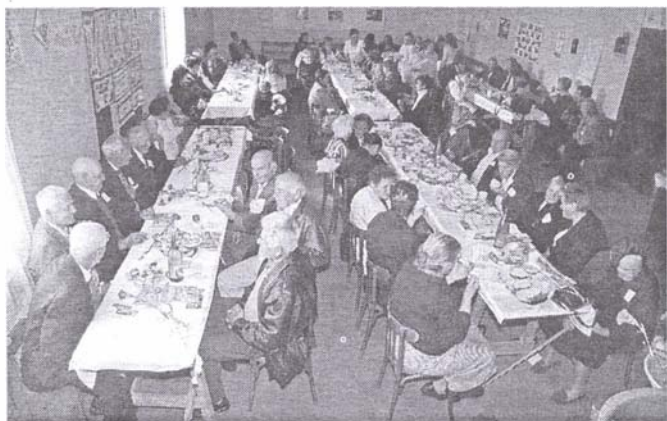
A nőszövetség ünnepi műsorral készült erre az alkalomra. Szép versek hangzottak el Csáki Júlia és Sándor Piroska előadásában. A közös éneklés és áldás után a nőszövetség tagjai virággal köszöntötték a 70 éves és idősebb unitárius híveket. A nap fénypontja pedig a közös ünnepi ebéd volt, amelyen hetven unitárius hívő vett részt a közeli vendéglőben.

De azokra is gondoltunk, akik betegek vagy gyengélkedők. A hónap folyamán a nőszövetség tagjai meglátogatták őket, és édességcsomagot, alapélelmiszereket vittek a rászorulóknak. Ebbe a programba bevontuk a konfirmandus növendékeket is, akik „alkalmi unokaként” köszöntötték az időseket. (Blénessy Jolán)

Sepsiszentkirály-Botfalu

A kis gyülekezetek október két első vasárnapját tartották a legfontosabbnak, amikor a megfáradt öregeket köszöntöttük, felekezeti különbség nélkül. Azokat ünnepeltük, akik betöltötték a hetvenet. Az idősebbek névre

Már elő lehet fizetni a *Nők Világára* 2010-re! Az előfizetés díja a megjelenő négy számmra összesen 10 lej, postaköltséggel együtt. 2009. december 31-ig várjuk a csoportos és egyéni előfizetéseket a következő címek egyikére: Kovács Júlia, 400104 Cluj-Napoca, str. Brassai nr. 6. • A körü elnökök vagy az egyházközség közvetítésével vagy személyesen Asztalos Klára elnöknek. **Aki rendszeresen szeretné olvasni a *Nők Világát*, fizessen elő!**

szóló meghívót kaptak. De azokat az időseket is megszólítottuk, akik, bár helyi szülöttek, ma máshol élnek.

Jöttek a szépkorúak, hogy megnézzék az öreg fákat, felkutassák a régi emlékeket, a pajtásokat... Jöttek em-

lékeket mesélni, s közben mondogatták: milyen jó találkozni! De mindannyiukban ott volt egy nyomasztó kérdés is: „Vajon jövőre hányan találkozunk?” Aggodalmukat az ökumenikus istentisztelet oldotta fel, erőt adott az ünnepelteknek, a megfáradt, gondterhelt öregeknek.

Jöttek, jöttünk együtt imádkozni: öregek, fiatalok, gyerekek. Az istentisztelet után a gyermekek, fiatalok közös versösszeállítással köszöntötték a nagyszülőket. „Áldott legyen a szív, mely hordozott, / és legyen áldott a kéz, amely felnevelt, / legyen áldott eddigi utad, / és áldott legyen az egész életed.”

Botfaluban az asszonyok csodálatos énekükkel színesítették a versösszeállítást. Az októberi ünnep mindkét helyen emléklap, virág és édesség átadásával zárult. A záróakkord itt is a szeretetvendégség volt.

Jól tudjuk mindannyian: minden egyházközségben vannak idősek. Ne feledjük el tehát néha azt mondani: „Isten éltesse!” (Adorjáni Gyöngyvér)

ifjúsági oldal

In memoriam Woodstock

Bizonyára mindannyian hallottatok már a woodstocki fesztiválról, annak a különös nemzedéknek a három napos örületéről, akiket egyszerűen hippik névvel illetünk, ruháinak, forradalmának, zenéjének eszméletlen, szédítő táncáról. A rendezvény az idén negyvenedik évfordulóját ünnepelte, mi pedig úgy döntöttünk, hogy ezt az eseményt választjuk a VIII. Unitárius Egyetemista Találkozó témájaként.

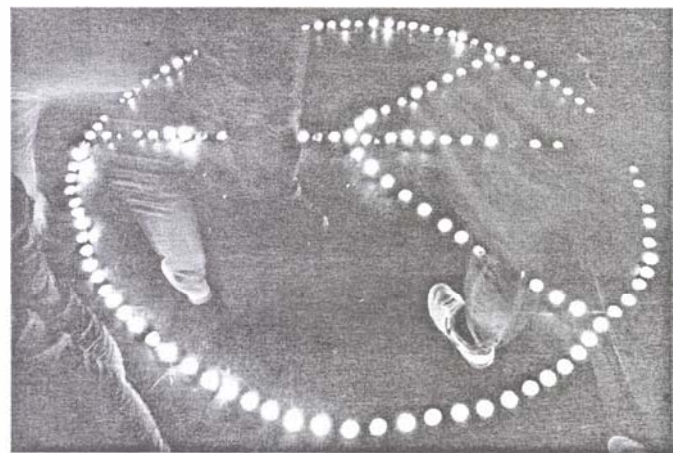
Hogy miért?

Mindenekelőtt azért, mert egy olyan korról van szó, ami előtt fiatalokként nem szabad szemet hunynunk, mert – minden negatív megnyilvánulása mellett – a mozgalom eszmeiségének számunkra is van mondánivalója. A találkozó egyik célja tehát pontosan ennek a mondánivalónak a felkutatása volt. Hiszen voltunk néhányan, akik sohasem szerettük a hippie nemzedéket, ellenségesen viszonyultunk a minden gátlást feloldó és minden társadalmi törvényt felrúgó életformájukhoz,

ahhoz a korlátlan szabadsághoz, amiben éltek. Voltunk néhányan, akik csak színes ruháik lengését láttuk, zenéjük vérpezsdítő ritmusát hallottuk, békét, szerelmet és szabadságot hirdető szövegeiket hangoztattuk. Ehhez a jelenséghez nem szabad szélsőségesen viszonyulnunk, hiszen igazi lényege épp a két véglet között húzódik.

Természetesen nem ennek a felismerése volt a találkozó egyetlen célja, hanem az együttlét is! Annak a tudatosítása, hogy különböző egyetemi városokban élnek még hozzánk hasonló, üres zsebű életművészek, s az ezzel járó életforma mindannyiunkat összeköt, de ugyanakkor szabaddá is tesz.

Ilyen hangulatban telt el a rendezvény három napja, amikor a csokis-pástétomos kenyér kenetetése közegette, a hajnalba nyúló beszélgetések alatt, az előadásoknak, filmnek és a zenének köszönhetően, a vetélkedő közös munkájában ismerősök lettek az arcok, a kor, amit

folytatás a 18. oldalon

Fülöp Júlia

In memoriam Woodstock

folytatás a 17. oldalról

ünnepeztünk, és egy fokkal könnyedebb a világ – és mi magunk is. Tudjuk már, milyen a napfény íze, hogy nem tűrjük, ha lekötik a szemünk, hogy nincs olyan akadály, amelyen egy kis segítséggel át ne tudnánk szökni, hogy

mi magunk sem akarunk nyárspolgárok (nyerspolgárok!) lenni, hanem annál emberibbek, szabadabbak, boldosabbak, fiatalabbak.

Nézd el nekünk, kedves Olvasó, ha kissé érthetetlen az előző mondat. Apró történetek feszülnek mögötte, amit írott formában nehéz lenne megosztanunk. De kérdezz bátran, mi mesélünk...

Októberi vásárnap

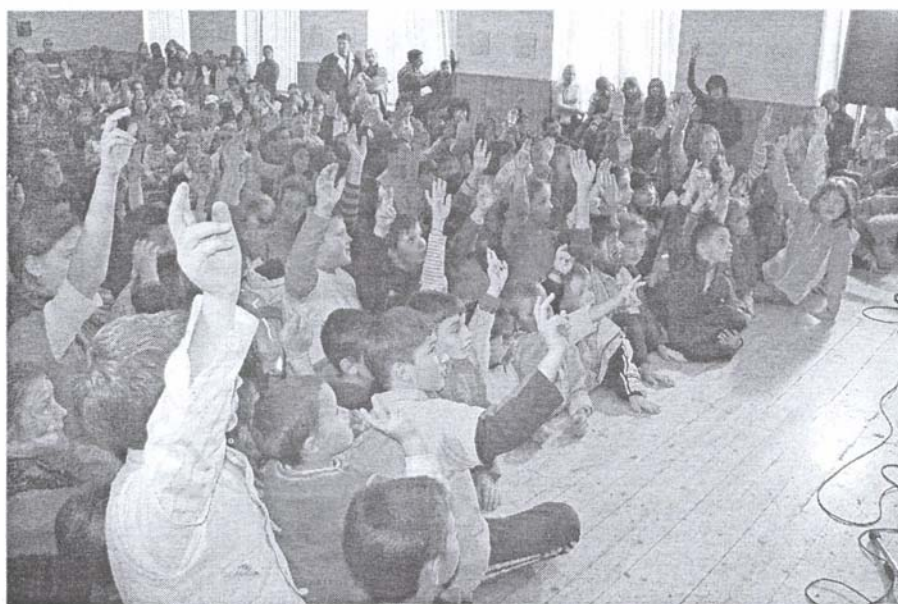
Nagyon szeretek vásárba menni. Szeretem a tömeget, amint gyakran folyamként sodorja magával az embert, a színes asztalokat, amelyek mögül kedveskedő eladók próbálják rátukmálni az emberre a portékájukat, a hangzavar, ahogy ezer torokból egyszerre szalad ki a kiáltás, kacagás vagy éppen hangos, már-már veszedésnek tűnő szóváltás, az alkudozás. Ó igen, az alkudozás a mindenkori vásárok örök velejárója, amikor az eladó szándékosan jóval magasabb árat kér a portékájáért, és jóformán elvárja a vevőtől, hogy fitymálva nézzen az adott tárgyra, majd jóval alacsonyabb árat ajánljon érte. Erre az eladó megjátssza a sértődöttet, és mintha személyében bántották volna meg, elveszi a vevő elől a portékát. Ám a sértődés egy pillanatig tart csupán, ugyanis az árus úgy tesz, mintha meggondolná magát, kegyúrként ad még egy esélyt a vevőnek, ennek a

kontár alaknak, aki nem tudja értékelni az ő csodálatos áruját, és azért, hogy tetézzé jószívűségét, még enged – ezúttal az árból. Ekkor legyen a vevő talpraesett, határozottan nézzen az árus szemébe, s egy vad Dantonként pattogó szavakkal tegye meg a maga jóval csekélyebb árajánlatát. Ekkor az árus általában felháborodik, megsértődik, fogadkozik, felkacag, mintha azt sugallná, hogy ezt ő tréfának véli, rossz viccnek, a vevő pedig ugyanúgy kell hogy tegyen, mindaddig, amíg némi huzavona után a két fél megegyezik, majd mintha sose vitáztak volna, szívélyes hangulatban, a vásárlás és eladás fergetegétől megmámorosodva ráznak kezet, és széles mosollyal búcsúznak egymástól.

Nagyon szeretem a vásárokat, mondom... És ha ezt tetézzük még azzal az állapottal és hangulattal, amit hatszáz gyerek tud elővarázsolni, akkor az eredmény valóban csodálatos lehet. Ilyen csodálatos, vásáros, „gyerekes” eredmény született október 17-én a János Zsigmond Unitárius Kollégium tornatermében, ahol a fent nevezett iskola, a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség

és az Unitárius Óvoda közös szervezésében első ízben rendezték meg az Októberi Vásárnapot.

A szervezők célja az volt, hogy az őszi beköszöntével is legyen egy alkalom, amikor sokan lehetünk egy helyen, s a készülődés által mindannyian megmozgatjuk a kezünket és használjuk képzelőerőnket – ugyanis ez a vásár különleges volt. Az árus szerepébe a különböző kolozsvári óvodákba járó gyerekek és az unitárius kollégium elemista diákjai „öltöztek be”, a vevők szerepét pedig mindazok a gyerekek és szülők játszották el, akik úgy döntöttek, a hideg szombat délelőttöt arra fordítják, hogy részt vegyennek rendezvényünkön. A kollégium tornaterme már a vásár első félórájában is kicsinek bizonyult, ugyanis a kezdés időpontjaként kijelölt tíz óra után pár perccel népes gyerekhadsereg lepte el. Az árusok hangoskodva kínálták portékáikat, vagyis azokat a tárgyakat, amelyeket ők maguk készítettek: ruhacsipeszből lett hajékeket, saját előállítású, hűtőszekrényre felpattintható mágnest, különböző száraztésztából készült díszeket, makaróni nyakláncot, nem beszélve az érdekesebbnél érdekesebb fintorokat vágó töklámpásokról, és ki tudná felsorolni mindazt a sok mindent még, amit a gyerekek ajánlgattak a többieknek. Egyszóval a hangulat igazi őszi vásárhangulatot idézett, amit fokozott a megannyi tevékenység, amit a gyerekek kipróbálhattak a rendelkezésükre álló idő alatt. Volt nemezelés, bábkészítés, bőrizés, gyöngyfűzés, papírhajtogatás, bogozás, arcfestés, hajtincs-színesítés, no meg aztán voltak kinti sportjátékok, és természetesen – ami nem hiányozhat egyetlen vásárról sem – voltak jósnők, bohócok, mutatványosok és zsebtolvajok. A „lacikonyha” meleg teával és süteménnyel várta a vendégeit, a zenét pedig a babarádió szolgáltatta a vásár egész ideje alatt.

Összegezve a fentieket: vásár volt ez a javából! És amikor az ember azt gondolná, már nem lehet fokozni, akkor derült ki, hogy fent, a kollégium dísztermében Tücsök Peti és Hangya Levi szórakoztató zenés előadásával vár mindenkit. Ekkor kerekedett ám

hatalmas nagy éneklés és kacagás, ami betöltötte a kollégium öreg termét és folyosóit, és – rövid időre bár – meleget sugárzott mindannyiunk kebelébe. A két színművész Bolond-órája után Both Jócó és Zsuzsa néptánc-oktatással zárták a vásárt.

Aki ott volt, tudja, hogy csudás élmény volt. Aki nem volt jelen, csak sajnálhatja, hogy távol maradt, de sajnálkozásuk ne legyen túl hosszúságú, mert vásárnapot szervezünk jövőre is, ez egészen biztos!

Rácz Norbert

Oda-vissza jegy: Kolozsvár–Déva

Hüvös novemberi szél ébresztette Kolozsvárt. A nap olyan nehezen kelt a dombok mögül, ahogy azt a jó egyetemista teszi délben. Abban a korai órában, kávézás előtt mindent nehezebb volt eldönteni. Nem tudtunk semmit, csak annyit, hogy nemsokára indulunk, és már lassan az ajtót kellene zárni. Felzúgott az autóbusz, a fiatalok felcipelték nehéz kabátjaikat és összehajtották fejüket az ülésen, majd hunyorogva várták, mikor indul a jármű, hogy álomba ringassa őket. Néhányan olvasni próbáltak, mások rég látott barátoknak mesélték el legújabb élményeiket valamelyik buliról, az egyetemi életéről, tanulásról.

A korgó hasak öröme nemsokára megállt a Déva irányába tartó busz. Egy falat a felpakolt kenyérből, két korty kávé egy *automatából* és máris jobb a hangulat. Egy kis nikotin-pótlás, még néhány vicc és újra a buszon voltunk, de most már harsányabb a társaság. Előkerült egy gitár és egy csokor a jól ismert dalokból, míg Déváig értünk. A hegy aljában erőt merített mindenki a felfele úthoz, majd kisebb-nagyobb csapatokban nekivágtunk. A nap is kikandikált, megleste, hányan is voltak kíváncsiak a várromok közt zajló emlékezésre. Visszatekintve újabb és újabb autóbuszok jelentek meg. Mindenki találgatott, hátha épp azok érkeztek, akikre ő várt. Találkozni már csak később lehetett, kezdődött a megemlékezés. Utána viszont karok sokasága lendült a magasba, ahogy egymást ölelték a rég nem látott barátok, az emberek tömegében pedig mindenki óvatosan próbált előrehaladni, hogy el ne tűnjön az, akivel beszélni szeretett volna...

Lesétáltunk a hegyről, közben végigbeszéltük az elmúlt hónapok történéseit, talán még nagy elhatározások és világmegváltó gondolatok is születtek. Az elrebegett ígéretek számát pedig arról, hogy ezután még gondosabban tartjuk a kapcsolatot, már csak a jó Isten tudja. Egyre inkább átfázva vártuk, hogy kinyíljanak a busz ajtói, beülhessünk a melegbe, elfogyasszuk a megmaradt uzsonnát, és visszainduljunk a kincses város za-

jába. A hangulat az úton csak fokozódott, a gitár és az éneklés hangja átzengett az éjszakán vissza, Déva felé, fel a várba, ahol minden évben találkozunk, ahova a novemberi szél életet visz, ahol egy kicsit mindenki ismer mindenkit.

Az éjszakai szellő furcsa illatokat sodort: a remény és öröm, fáradtság és jókedv illatait. A hideg macskaköveket gyorsan hátrahagytuk, és mindenki ágyba zuhant, hogy újraélhesse álmaiban az utat, az élményt, a várbeli ünnepet – most már melegben, vacogás és sietség nélkül.

Gergely Noémi

Köri találkozó és választások Homoródújfaluban

Október 16–18-ra terveztük a köri egyletek találkozóját, amelynek keretében megválasztottuk az új egyházköri képviselőket is.

A hétvégére Homoródszentpéterről, Székelyudvarhelyről, Vargyasról, Homoródszentpálról, Városfalváról, Oklándról, Homoródkarácsonyfalváról érkeztek a fiatalok. Így a különböző egyházközségekből 24-en, míg a helyi egyletből 15-en vettek részt a találkozón. A fiatalok a helybeli családoknál voltak elszállásolva, és a művelődési otthonban zajlott az étkezés. A konyhán a falubéli asszonyok, szülők segítettek.

A találkozó péntek este kezdődött, bejelentkezéssel és elszállásolással. Vacsora után áhítatot tartott Antonya Ilona. Ezután gitárest következett Zoltáni Botonddal, és közben ismerkedő játékokba mélyedtünk.

Szombaton a reggeli és az áhítat után, amelyet Benedek Emese tartott, Székely Kinga-Réka homoródszentpéteri lelkész előadása következett *A szülői és gyermeki kapcsolat* címmel. Ezután egy „harácsolás” nevű játékot játszottunk. Három csoportra osztottuk a résztvevőket, és két óra állt a rendelkezésükre ahhoz, hogy beszerezzék a faluból az általunk kért „tárgyakat”. Ebéd után sor került a köri küldöttgyűlésre, ahol megválasztották a két új köri képviselőt: Antonya Ilonát és Benedek Emesét, valamint az ifjúsági lelkészt, Vass Zsuzsannát. Ezt követően Ilkei Árpád helybeli lelkész faluismeretöt tartott. Vacsora után Nagy-Kóródi Enikő korábbi kükküllői köri képviselő tartotta az esti áhítatot. Este 10-kor kezdődött a buli.

A vasárnapi istentisztelet keretén belül emléklapokat osztottunk a helybeli támogatóknak, majd záróebéd és hazautazás volt soron.

A köri találkozót támogatta az ODFIE, a Homoródújfalusi Unitárius Egyházközség, a polgármesteri hivatal, a közbirtokosság, Gábor Balázs, Andorkó János és természetesen a helybeli asszonyok és szülők. Köszönet érte!

Benedek Emese

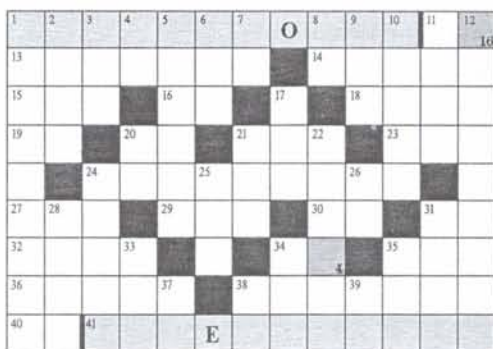
Híres unitáriusok – 11

(rejtvény-sorozat)

Vízszintes: 1. A táviró feltalálója, a Harward egyetem tanára volt (1791–1872). 11. Kétes! 13. Ezen halad a lassan múltó idő. 14. Mályvaféle dísznövény. 15. Bot. 16. Kétezer, római számmal. 18. Lányért jön. 19. Pajta. 20. A föld felé. 21. Tartó. 23. Hálóban a labda. 24. Fényképezőgép része lehet. 27. ... Blandiana, román költő. 29. Orosz folyó.

30. Skálahang. 31. Indíték. 32. Áll alatti zsírpárna. 34. Növény része. 35. Alma a palócoknál. 36. Új-zélandi alagút. 38. Az egyik fagyoszent. 40. Svédország és Ausztria autójele. 41. Skót költő, énekszerző volt (1759–1796).

Függőleges: 1. Egymás után ismétlődő. 2. Lenti helyen. 3. Alkalom. 4. Rumli része! 5. Eltávozott. 6. Ime. 7. Málta és belgiumi autójel. 8. Félig torz! 9. Mértani alapfogalom. 10. Elhamvadó. 11. Könnyező. 12. Fürtös-bogyós termésű növény kapaszkodó szára. 17. Ide cipel. 20. Nedv. 21. Termelő Szövetkezet, röviden. 22. Sokkal jobb minőségileg. 24. Aszkéta. 25. A kőpénzek szigete (YAP). 26. Rag, a -re párja. 28. Dal. 31. Arab állam. 33. Román terepjáró. 34. Szlovák, gúnyosan. 35. Szaglószerv. 37. Ausztria és Belgium autójele. 38. Tartalmatlan per! 39. Gurulni kezd!

Nagy baj

Kilencven éves bácsi tizennyolc éves lányt vesz feleségül. A nászéjszaka előtt az öreg megkérdezi:

– Kislányom, mondott neked valamit édesanyád arról, hogy mi most mit kell majd csinálnunk?

– Nekem semmit!

– ...! – mondja az öreg. (Poén a rejtvényben.)

Vízszintes: 1. A poén első része.

12. ... Bence, Nyíró József műve.

14. Megnedvesítés. 15. Magyar válogatott focista, Újpest-játékos volt (Ferenc). 16. Becézett Sára. 17. Magyar ménes jelzője. 18. Ceruza, régiesen. 19. Lét. 21. Magyar sakkozó volt. 22. Teremspport. 23. Vízés az amerikai–kanadai határon. 26. Ijesztget. 29. Hunor testvére. 31. Szintén. 33. Árvita. 34. Tiltószó. 35. Megkötött kutyát szabadon enged. 37. Idegen női név. 38. teli...: lófajta. 39. Szlovákiai folyó. 41. Arab állam. 42. Francia női név.

Függőleges: 1. Eltérő. 2. Olaszország. 3. Orosz uralkodói cím. 4. Tüzet éleszt. 5. Bizonyos ideje. 6. Spanyol festő volt (Salvador). 7. Ritka női név. 8. Magyar színész volt (Antal). 9. Hull. 10. Szén és bór vegyjele. 11. Nem dolgozó méh. 12. Nőnemű rokon. 13. Koncerthelyiség. 18. Innivaló, bizalmasan. 19. A poén befejező része. 20. Középen bead! 21. Norvég síugró. 24. Kapuban a labda. 25. Verscsengő. 27. Ilona, becézve. 28. Madárfajta. 30. Tiger Woods játéka. 32. Friss hajtás. 33. Gabonát vág. 36. Sasztri egyik neve. 40. Germánium vegyjele. 41. Kiel központja! 42. A végén hajt!

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A fenti első keresztrejtvény megfejtését (Híres unitáriusok – 11) a januári számunkban közzétett úrlapba kell bevezetni (vagyis egyelőre nem kell beküldeni szerkesztőségünkhez)! Ezek a rejtvények a decemberig tartó nagy pályázat részét képezik.)

Második rejtvényünk (Nagy baj) megfejtését december 20-áig várjuk Olvasóinktól. A helyes megfejtés beküldői között könyvnyereményt sorsolunk ki.

Szeptemberi rejtvényünk megfejtése: *Változó világ*: „Ölelnék, igaz, de nem engem”. Könyvjutalmat nyert Nagy Mária tordai olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár
Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Czire Szabolcs főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Tördelés: **Ruzsa István**
Korrektor/olvasószerkesztő:
Kürti Miklós

Készült a kolozsvári Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:

400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail: unitariusokozlony@gmail.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján: www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:

Szabó Zoltán

A lapok kiszállításával
kapcsolatos felvilágosítás:

Verbum Egyesület,

Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
a tárgyhoz előtti hónap 20-a.
15 nappal régebbi eseményről szóló
olvasói tudósításokat nem teszünk közzé.

Kéziratokat nem örzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézetét.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Sepsiszentkirály), **Benedek Emese** diák (Homoródújfalú), **Blénessy Jolán** óvónő (Székelyudvarhely), **Csáki Rozália** a Civitas Alapítvány munkatársa (Székelyudvarhely), **Czire Irma** ny. tanár (Székelykeresztúr), **Demeter András** mérnök (Bukarest – Rava), **Ferenczi Enikő** kórházlelkész, mentálhigiénés szakember (Kolozsvár), **Fülöp Júlia** ifjúsági lelkész, teológiai hallgató (Kolozsvár), **Gergely Noémi** egyetemi hallgató, (Székelyudvarhely–Kolozsvár), **Koppándi Benczédi Zoltán** lelkész (Lupény-Vulkán, Déva), **dr. Kovács Sándor** teológiai tanár (Kolozsvár), **Rácz Norbert** lelkész (Kolozsvár–Belváros), **Szabó Előd** lelkész (Úrmös), **Szabó Rozália** vegyész-mérnök (Dicsőszentmárton), **Szombatfalvi József** lelkész (Székelykeresztúr), **Szöke Ilona** könyvelő (Csíkszereda), **Toța Vincze Erzsébet** ny. kereskedelmi dolgozó (Medgyes).